

ÖTLET

tár

GYERMEKMUNKÁSOK LAPJA

4. évfolyam, 1. szám ■ 2004. május

ÖTLETTÁR – Gyermekmunkások Lapja

Megjelenik negyedévente.

Felelős szerkesztő: Joób Réka • Tel.: 486-3542

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Ifjúsági- és Gyermekosztálya megbízásából a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója

Felelős kiadó: Kendeh K. Péter

Kiadóhivatal: 1085 Budapest, Üllői út 24. • Tel.: 317-5478, 486-1228

Egy szám ára: 480 Ft + postaköltség. Előfizetési díj egy évre: 1920 Ft + postaköltség

Illusztrációk: © Fenyő Ágnes

Szöveggondozó: Kerepeszki Anikó, Székács Judit

Nyomdai előkészítés: Galgóczi Andrea

Nyomdai kivitelezés: ETO-PRINT Kft.

Felelős vezető: Balogh Mihály

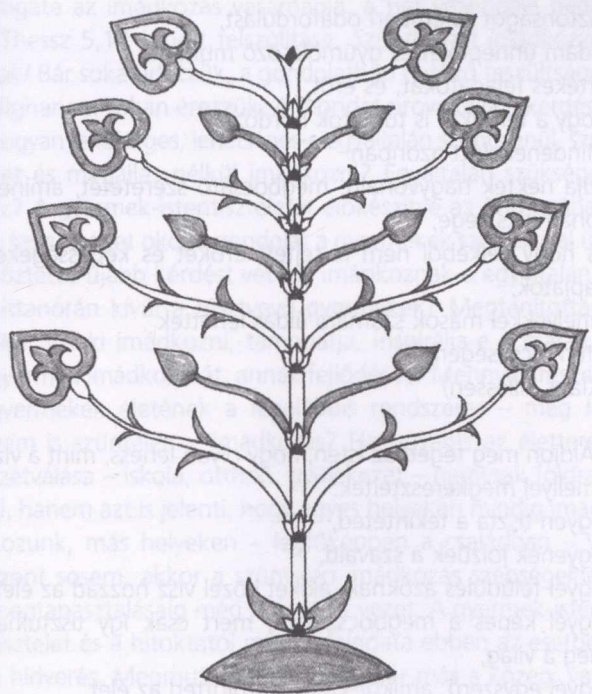
ISSN 1587-7728

KEDVES ÖTLETTÁR-OLVASÓ!

A keresztény tömegeket mozgató Fokolare mozgalom vezetője, Chiara Lubich pontokban foglalta össze a szeretet művészetének titkát. Szerinte a kisiskolás gyerekek még képesek arra, hogy rendkívül érzékenyen keltsék életre és tudatosítsák a pontokba szedett szeretetet. Frissességük és egyszerűségük visszahat saját hitéletünkre is. A gyerekeket imádkozni, énekelni tanítjuk, hogy az Istennel való kapcsolattartás életük fontos alapköve legyen és idővel természetessé váljon, akárcsak a levegővétel.

Az olaszországi Fokolare mozgalom célkitűzésének: az egységes lelkeség elérésének is ez a kiindulópontja. Az egység megteremtését az élő közösségek teszik lehetővé – a mi közösségeink. A közösségek megélése által válhatnak élővé Jézus főpapi imádságának sorai: „És megismertetem velük a te nevedet, és ezután is megismertetem, hogy az a szeretet, amellyel engem szerettél, bennük legyen, és én is öbennük.”

Joób Réka

TARTALOM

FELFEDEZŐÚTON A TEMPLOMBAN	■ 2
A keresztelés	■ 2
Ötletek a Rogate vasárnapi gyermek-istentisztelethez	■ 3
BESZÉLJÜK MEG!	■ 6
Távol a szülőktől	■ 6
GYEREKFOGLALKOZÁSOK A GYŰLEKEZETBEN	■ 8
Fokolare: „A Szentlélek válasza korunk drámai kihívásaira”	■ 8
Ötletek a vasárnapi iskolához	■ 11
KULTÚRA	■ 13
Könyvajánló	■ 13
Társasjáték-ajánló	■ 14
Kazettaajánló	■ 15
KREATÍV ÖTLETTÁR	■ 16
HÍREK, BESZÁMOLÓK	■ 29

FELFEDEZŐÚTON A TEMPLOMBAN

A keresztelés

Éltető víz, éltető szavak

Húsvét ünnepe az ógyházban hagyományosan a keresztelés időpontja. Mára ez a szokás teljesen elhalványult, ráadásul már korántsem hosszú tanulási folyamat után álló felnőtteket, tudatos hitvallókat keresztelünk leggyakrabban. A teológiai és szokásbeli eltérések ellenére közös maradt viszont, hogy a keresztelés az élet új, második kezdete, Isten közelségébe, szeretetébe fogadtatás, és az itt kapott áldással való továbbindulás a jövőbe – ezért fontos, megjelölésre méltó pillanat. A következő szövegek inspirációt és segítséget kívánnak nyújtani, ha a keresztelési liturgiában új szavakat keresünk a régi titkokhoz.

„Miért értékeli Jézus olyan nagyra a gyermekeket? Azt gondolom, azért, mert ők még nincsenek készen, és nem is képzelik be maguknak, hogy készen lennének. Még függenek másoktól, rá vannak szorulva azokra, akik gondoskodnak róluk és feléjük fordulnak. Emlékeztetnek minket arra, hogy mindannyian egymásra vagyunk szorulva – amit mi, felnőttek legtöbbször nem ismerünk el, legalábbis nem szívesen és nem önként. Olyanoknak lenni, mint a gyermekek, ez akkor valósul meg, ha belátjuk, hogy sosem vagyunk „készen”, hogy szükségünk van egymásra, vagy más szavakkal: kiegészítjük egymást és egymásért élünk.” (Klaus Eulenberger)

„N. 9 hónapi fejlődött úgy, hogy tudatok ugyan róla, de nem láttátok. Vigyázni próbáltatok rá, de éreztétek, hogy lehetőségeitek végesek, hogy a legfontosabbak egy része nem rajtatok múlik. Most már itt van, kezetekben tartjátok, látjátok az arcát, figyelitek a fejlődését. De azt is tudjátok, hogy a leglényegesebbek még mindig láthatatlanok, és azok is maradnak. A lélek titkai, N. egyénisége, mindaz, ami miatt ő egyéni és összetéveszhetetlen a világon, mindig is titokzatos marad. Az utat, amit be fog járni élete során, nem látjátok előre. Lehetne félni és féltetni, de erre nincs szükség. Mert az az Isten, aki az anyaméhben jobban látta őt, mint az ultrahangos vizsgálatok lehetővé teszik, szemével kíséri majd ezután is. Talán azért is jöttetek ide, mert belül érzitek, hogy sokat tudtok ugyan adni N-nek, de nem mindent, próbáltok rá vigyázni, de nem lehettek vele élete minden pillanatában. Tietek, mégis különálló sze-

mély. Szüksége van ezért egy jó kezdetre az életben, a legfontosabbra, ami a szemnek láthatatlan. Isten közelsége, áldása és a gyülekezet közössége jó kezdet.”

„Isten áldjon téged! Őrizze meg életed és egészséged. Adjon neked értelmet és nyitott szívet. Ébresszen benned hitet, és tartson meg téged a keresztyének közösségében.” (Christian Zippert)

„N., Isten igent mondott rád. Megbocsátását és szeretetét ígérte neked. Maradjon melletted egész életedben. Őrizz és tartson meg szeretetében, hogy te is szeretetének eszköze lehess, és másoknak szeretetet adhass.” (Walter Schröder)

„Isten adja meg nektek, kedves szülők és N., amire szükségetek van:
test és lélek egészségét és növekedését,
biztonságot és emberi odafordulást,
vidám ünnepeket és gyümölcsöző munkát,
értékes feladatokat, és erőt,
hogy a terheket is tudjátok hordozni.
Mindenekelőtt azonban
adja nektek nagyvonalú, megbocsátó szeretetét, aminek soha nincs vége,
és hogy Lelkéből nem is sejtett erőket és képességeket kapjatok,
amelyekkel mások számára áldás lehettek Isten dicsőségére.” (Klaus Zillessen)

„Áldjon meg téged az Isten, hogy olyan lehess, mint a víz, amellyel megkereszteltek:
legyen tiszta a tekinteted,
legyenek jóízűek a szavaid,
legyél felüdülés azoknak, akiket közel visz hozzád az élet,
legyél képes a megbocsátásra, mert csak így tisztulhat meg a világ,
legyél egyszerű, amikor kusza körülöttesz az élet.
Legyél, mint a víz, amellyel megkereszteltek: életadó, mert Isten új életet ajándékozott neked.”

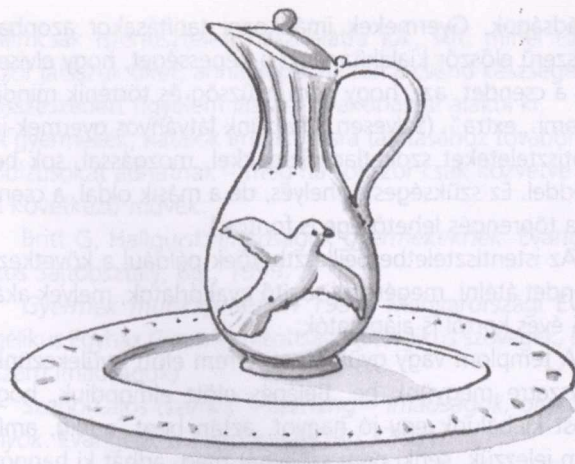

„Szálljon rád Isten Lelkének teremtő, eleven ereje.
Legyél olyan, mint a föld, amelybe belesznek a magok,
kihajtanak, megnőnek és beérnek.

Legyen közel hozzád minden fontos dolog:
A csillagok az égen,
a hegyek fensége, a madarak röpte.

Töltsenek be nagy gondolatok,
hogy nyugalom áradjon belőled,
és béke legyél sok ember számára.”
(Jörg Zink)

Zsugyel Adél

Ötletek a Rogate vasárnapi gyermek-istentisztelethez

A húsvét utáni tematikus vasárnapok kínálják magukat a gyermek-istentiszteletek számára, mivel a keresztyén élet olyan aspektusait emelik ki, amelyek a gyermekek mindennapjaihoz közel állnak, vagy legalábbis közelívé tehetőek, például örvendezés, éneklés, imádkozás. A következőkben ezek közül Rogate vasárnapjának feldolgozásához mutatunk be támpontokat, továbbfejleszhető ötleteket.

GONDOLATI SÚLYPONTOK

Rogate az imádkozás vasárnapja, a hét vezérigéje pedig 1Thessz 5,17 ismert felszólítása: *Szüntelenül imádkozzatok!* Bár sokat idézzük, a gondolatban rejtőző feszültséget alighanem sokan érezzük. A mondat provokálja a kérdést: hogyan lehetséges, lehetséges-e egyáltalán szüntelenül, szünet és megállás nélkül imádkozni? Egyáltalán szükséges ez? A gyermek-istentiszteletet előkészítve az önmagában is feszültséget okozó gondolat a gyermekek szokásaival ütköztetve újabb kérdést vet fel: imádkoznak-e egyáltalán a hittanórán kívül a résztvevő gyermekek? Megtanította-e őket valaki imádkozni, támogatja, inspirálja-e a család a gyermek imádkozását, annak fejlődését? Mennyire része a gyermekek életének a legalábbis rendszeres – még ha nem is szüntelen – imádkozás? Ha ugyanis az életterek szétválása – iskola, otthon, gyülekezet – nemcsak földrajzi, hanem azt is jelenti, hogy egyes helyeken mindig imádkozunk, más helyeken – legfőképpen a családban – viszont sosem, akkor a szüntelen imádkozás szépségeinek megtapasztalásáig még hosszú út vezet. A gyermek-istentisztelet és a hitoktatói munka feladata ebben az esetben a hídverés. Megmutathatjuk, hogy bár más a közeg, van, ami állandó: a gyermek maga, aki imádkozik, és Isten, aki az imádságot meghallgatja.

A másik heti ige, Zsolt 66,20 az előző gondolat másik felét hangsúlyozza, mégpedig a hallgató oldalát. Hiába imádkoznánk szüntelenül, ha nem lenne senki a „másik oldalon”. Bár a gyermekek nem fogalmazzák meg így, de tudjuk, hogy a szeretetmegvonás fájdalmas és akár egész életre kiható tapasztalat sok kisgyermek életében. A szeretet, az elfogadás kulcstapasztalatát semmi sem pótolhatja. A zsoltár szerint bízhatunk abban, hogy ezt Istentől megkapjuk. Az imádkozás összefüggésében ez azt is jelenti, hogy akármit tárunk fel Isten előtt, akármit kérünk tőle, irántunk való szeretete nem változik. Ez nem jelenti minden kívánság teljesítését, viszont azt igen, hogy előtte teljesen nyíltak lehetünk és megbízhatunk benne.

Ha tehát az imádkozás még távol is áll a gyermek-istentiszteletre járó gyermekektől, akkor ezen a ponton, az elfogadó és odafigyelő szeretet gondolatában megtalálhatjuk hozzájuk az utat.

ÁTÉLNI A CSENDET

Az imádkozás részben tanulható, tanítható. A tanulási folyamat már egészen kis korban elkezdődhet, hiszen az alapok lerakása még a beszéd képességét sem igényli. Mivel erről a témáról a hozzá illő részletességgel olvashatunk másutt, a következőkben csak néhány olyan elemet mutatunk be, amely a Rogate vasárnapi gyermek-istentiszteletbe beilleszthető.

Az imádság, csakúgy, mint a zene, csendből indul. Ez nem azt jelenti, hogy bármiféle zaj eleve kizárja az imádkozás lehetőségét, de arra törekedni kell, hogy létrejöjjön az imádkozóban az összeszedettség, a viszonylagos nyugalom állapota. Természetesen vannak helyzetek, amikor épp a felindultságból nő ki az ima, és ezek is teljes értékű

imádságok. Gyermek imádkozni tanításakor azonban célszerű először kialakítani azt a képességet, hogy elviseljük a csendet, azt, hogy nem nyüzsg és történik mindig valami „extra”. (Szívesen tervezünk látványos gyermek-istentiszteleteket szokatlan elemekkel, mozgással, sok beszéddel. Ez szükséges és helyes, de a másik oldal, a csend és a töprengés lehetősége is fontos.)

Az istentiszteletbe beilleszthetőek például a következő csendet átélni, megérezni segítő gyakorlatok, melyek akár 4-5 éves kortól is ajánlhatók:

A templom vagy gyülekezeti terem előtt gyülekezünk, egyszerre megyünk be. Belépés előtt elmondjuk, hogy most kiabálunk egy jó nagyot, aztán bent, addig, amíg nem jelezzük, senki nem szólhat meg, adhat ki hangot, sőt arra is ügyelünk, hogy lépteink csendesek legyenek, mozgásunkkal semmi zajt ne okozunk. Mindenki keres magának egy helyet, és leül oda halkan. A kiabálás arra jó, hogy a gyerekekben lévő feszültség kijöhet, ettől általában jó kedvük is lesz, együttműködőbbekké válnak. Fontos hangsúlyozni, hogy csak kis ideig kell teljes csendben lenni, de akkor tényleg. Esetleg megbeszélhetjük, hogy lehet a leghalkabban járni – például lábujjhegyen –, és előtte ki is próbálhatjuk. Természetesen a lelkészre és felnőtt segítőkre is érvényesek a szabályok!

Ezt követően bemelegítésként beszélgethetünk a gyerekekkel: milyen volt csendben lenni, csendben járni? Mások szoktak ilyet játszani? Mikor kell még csendben lenni az életben? Milyen érzés az? (Ha csak rossz élményt mondanak, pl. kórházi látogatáskor, betegség esetén, akkor kérdezzünk rá jó élményekre is: amikor karácsonykor várunk a csengettyűre, amikor kirándulunk az erdőben, amikor horgászunk, amikor titkokról beszélgetünk, bújócskázunk stb.) A csend megtapasztalását követően rátérhetünk a fő témára: *Isten megszólal a csendben, és mi is megszólíthatjuk őt. Vagy: nem kell félni a csendtől, mert nem jeleníti azt, hogy egyedül vagyunk.*

Ha a templom körül kert van, vagy ha egyébként szokott járni a hittan csoport kirándulni, akkor megkérhetjük a gyerekeket, hogy néhány percig maradjanak csendben, és füleljenek a különböző hangokra. Jegyezzék meg, milyen hangokat hallottak, s vajon mi adhatta ki ezeket. Beszéljük meg utána, melyek voltak kellemes, melyek kellemetlen hangok. Milyen hangokat szeretünk, milyeneket nem? (Itt már a hétköznapiakra is lehet gondolni: családban, óvodában, iskolában.) Miért van ez így? Ebben az esetben az ige hirdetés témája lehet például: *Isten a leghalkabb hangot is meghallja, és válaszol is rá. Nemcsak a hangadókra, nemcsak a kiabálókra, rikácsolókra figyel, hanem a halk szavúakra is.* Vagy gondolhatunk Illés Hóreb-hegyi élményére. *Isten nincs ott az elemek tombolásában, hogy ezzel is tovább korbácsolná Illés érzelmeit, de ott van a halk szellőben, hogy lecsillapítsa haragját.*

Ha nincs lehetőség kimenni a templomkertbe vagy visszaulni egy korábbi közös kirándulásról átélte „fülelésre”, akkor segítségünkre lehet a „rokonszenves hangfor-

rás”¹ nevű játék. Feltétel, hogy a játszók képesek legyenek az önfegyelemre, azaz csak olyan hangokat adjanak ki a játék néhány percében, amely a játék része. A beszélgetés és nevetgélés zavaró lehet. Kiválasztunk valakit, akinek bekötjük a szemét. A többiek a terem különböző pontjain állnak, és kiadnak egy hangot, amely nekik tetszik – kis szünetekkel többször. (Például lalázva, de lehet szó egyetlen hangról is, akár nyertésről, sziszegésről stb.) A vezető kézenfogva viszi a bekötött szeműt minden „hangállomáshoz”, hogy eldönthesse, melyik számára a legrokonszenvesebb hangforrás. Ezután cserélünk, hogy mindenki sorra kerüljön. Nagybajnánál mindenki lehet csukott szemmel, mindenki kiadhat egy hangot, s így keresik egymást a teremben az egymást legrokonszenvesebbnek találó hangok. Ehhez szükség van a terem egy nagy részének akadálymentesítésére az ütközések és sérülések elkerülése végett.

Játék a lélegzéssel:² A szüntelen való imádkozáshoz közelebb kerülhetünk a lélegzetvétel képén keresztül. Ahogy a légzésünkre sem figyelünk állandóan, úgy természetesen Istenre sem gondolhatunk mindig. Azonban ha nem vennénk levegőt, meghalnánk. (Esetleg meg kell nyugtatni a gyerekeket, hogy nincs olyan, hogy valaki elfelejt levegőt venni, mondjuk, amikor alszik, mert a testünk okos, és magától is tudja, hogy lélegeznünk kell!) Ugyanígy: azért élhetünk, mert Isten velünk van. Ő tart minket életben, és akkor is velünk van, ha éppen nem gondolunk rá. Nem látjuk, nem tudjuk megtapintatni, de érezhetjük belül, a szívünkkel. Ez az érzés talán egészen finom, halk, és ha nem figyelünk rá, akkor észre sem vesszük, de attól még létezik. A légzést sem vesszük észre rendszeren, de ha figyelünk rá, akkor érezhető az orrlukunkon kiáramló levegő, a has, mellkas, váll emelkedése és süllyedése, ha a kezünket az orrunk elé tesszük, akkor csiklandoz a levegő, ha a számon fújuk ki, akkor az ajkakon érezzük a levegőáramlatot. Ilyen vezetett légzőgyakorlatokat már egész korán végezhetünk (5-6 évesekkel), főleg, ha kitalálunk hozzá életközeli megfogalmazásokat. (Mintha fűjné a csaláncsípésedet, hogy ne viszkessen annyira, vagy a leégett hátadat, hogy ne fájjon; mintha fűjné a kezéd, amely lefagyott a hógolyózástól.) Segíthet az is, ha megkérjük a gyerekeket, képzeljék azt, hogy amit belélegeznek, olyan mint a napsütés, a fény, kilélegzéskor pedig kijön belőlük minden, ami rossz: szomorúság, harag, félelem és így tovább. Célszerű lépésként irányítani a légzőgyakorlatot. Az első néhány kifújás a düh, a következők a félelem, a következők a szomorúság stb., hogy ne kelljen egyszerre több dologra figyelniük a résztvevőknek.

Az első játék bemelegítés lehet, a második már egész közel visz az imádkozás lényegéhez: *Isten jelenlétében megszabadulhatunk mindattól, ami akadályoz bennünket, elmondhatjuk neki jó és rossz érzéseinket, s ettől jobban is érezzük magunkat, erősebbnek, tisztábbnak, „fényesebbnek”. Az imádságban Isten úgy lesz a szívünkben, mint*

ahogy a légzéskor a levegő a tüdőnkben. Isten akkor is ve-
lünk van, ha nem jut eszünkbe figyelni rá, de ha még fi-
gyelünk is, az segít nekünk.

KIMONDANI A SZAVAKAT

Képeket mutatunk, amelyeken gyerekek láthatóak külön-
böző hangulatban. Vajon mit mondanának az édesany-
juknak? A barátjuknak, barátnőjüknek? Mit mondanának,
ha imádkoznának?

A bevezető körben mindenki elmond egy szép élményt
a múlt héten történtek közül, és egy olyat, amikor rosszul
érezte magát, megbántott valakit, netán valamit, ami a jö-
vő héten lesz és fél tőle, izgul miatta, amihez segítséget
kérne. Egymást kézen fogva minden megszólalás után egy-
egy mondatos refrént mondhatunk együtt a felvetett té-
ma tartalmától függően. („Bocsáss meg nekünk, amikor
rosszat csinálunk!” „Köszönjük, hogy örülhettünk.” stb.)

Az imádságról szóló igehirdetés után időt szánunk arra,
hogy a jelenlévők felírassák, felrajzolhassák saját imádsá-
gaikat egy kis papírra. Ha a prédikáció arról szólt, hogy
milyen sokféle imádság létezik, akkor a különböző színű
kis lapok jelenthetik a különféle imádságokat: a piros a
köszönetet, a zöld a kérést, a kék a bocsánatkérést stb. Vi-
gyázzunk, hogy minél kisebbek a gyerekek, annál keve-
sebb színt használjunk, de ötnél többet semmiképp sem.
A papírokat aztán összehajtva rá lehet tenni az oltárra egy
tálban. Másik lehetőség, ha készítünk egy keresztet fából,
bevont hungarocellból, és arra tűzzük fel az imádságok
témáit.

A fenti elemek rugalmasan kezelhetők, egyszerűsíthetők
szükség szerint, és nemcsak egy textus mondanivalójához
illeszthetők. A játékokról általánosságban elmondható, hogy

nemcsak istentiszteleti használatra jók, sőt, minél több-
ször játszuk őket, annál jobb, hiszen a csend készsége, az
összeszedett figyelem lassan, gyakorlással alakul ki.

A gyerekek, fiatalok imádkozásra tanításához további im-
pulsusokat adhatnak – még ha sokszor csak közvetve is –
a következő művek:

Britt G. Hallquist: *Imádságok gyermekeknek*. Evangéli-
kus Sajtóosztály, Bp., 1999.

Gyermek munkaprogram 1997. Magyarországi Evan-
gélikus Egyház Gyermekbizottsága (liturgikus szövegek, egy-
szerű imádságok)

Szabó Lajos (szerk.): *Visszhang – imádságok, olvasmá-
nyok*. Evangélikus Sajtóosztály, Bp., 2001.

Anthony de Mello SJ.: *Test és lélek imája*. Szent Gellért
Egyházi Kiadó, Bp. 1992.

Csorba Péter: *Reformpedagógiák és vallásoktatás*. Deb-
recen, 2000. (különösen a III. fejezet)

Anselm Grün – Michael Reepen: *Az imádkozó ember
gesztusai*. Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2000.

Kaposi László (szerk.): *Játékkönyv*. Marczibányi Téri Mű-
velődési Központ, Kerekasztal Színházi Nevelési Központ,
1993. (koncentrációt segítő játékok)

Gabnai Katalin: *Drámajátékok gyermekeknek, fiatalok-
nak, felnőtteknek*. Marczibányi Téri Művelődési Központ,
Bp, 1993. (érzékszerveket fejlesztő játékok)

Zsugyel Adél

JEGYZETEK

¹ Kaposi László (szerk.): *Játékkönyv*. Marczibányi Téri Művelődési
Központ, Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, 1993.

² Norbert Possmann: *Erstkommunion feiern mit Symbolen – Vorbe-
reitung, Gottesdienst, Nachbereitung*. Butzon & Bercker, Kevelaer,
1998.

BESZÉLJÜK MEG!

Távol a szülőktől

Beszélgetés Garai Dóra pszichológussal a honvágyról

Meg lehet-e állapítani, hogy mikor van az az időpont, amikor a gyerekeket le lehet választani a szüleikről akár csak egy hétre is, vagy mindez teljesen egyéni sajátosságoktól függ?

Mindig azt szoktam mondani a hallgatóknak a fejlődésen előadásban ezzel kapcsolatban, hogy amit erről mondok, nem kell készpénznek venni. Ha azt mondjuk, hogy három éves korra megalapozódik ez és ez, az csak körülbelüli időpont lehet. Mindig vannak egyéni sajátosságok, de az általános emberi tapasztalat az, hogy a harmadik év a szülőktől való elválasztás szempontjából meghatározó. Akkor történik valami, amitől a gyerekek könnyebben tudnak elválni. Hároméves korukra alakul ki egy biztos belső kép saját magukról és a másik emberről, elsősorban az édesanyjukról és az édesapjukról: a hozzájuk érzelmileg közel álló emberekről is. Hároméves kor előtt még nem annyira biztos ez a kép – nyilván ahogy fejlődik, egyre biztosabb –, már nyolc hónapos korban vannak ennek előjelei, de akkor még annyira bizonytalan a kép, hogy ha a szülő eltűnik, akkor a gyerek számára az azt jelenti, hogy nincs szülő. Pillanatnyi világban él, csak az van, amit lát vagy tapasztal. És csak az van, ahogy tapasztal. *Ha anya jó, ha anya kedves velem*, akkor egy jó anya képe van. *Ha anya rám kiabál, rossz kedve van stb.*, akkor anya rossz. A jó és a rossz anyaképet nem tudja összeegyeztetni. Ez körülbelül hároméves korra alakul ki. Ezt megelőzően a gyerek a szeretett személy elvesztésétől fél, mert azt hiszi, hogy az „megszűnik”. Hároméves kor után már nem a személy elvesztésétől, hanem a hozzá kapcsolódó érzés, a szeretet elvesztésétől fél. Ekkor már a személy bizonyosság.

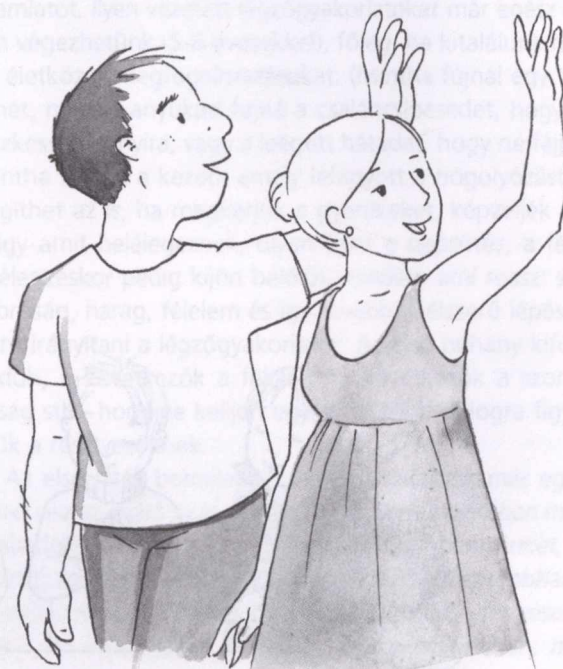
Tehetnek-e a szülők valamit azért, hogy a gyerekeknek ne legyen honvágya a táborban?

Nagyban függ mindez a szülők hozzáállásától. Az én környezetemben van egy család, ahol a szülők a féléves gyereket rábízták a nagyszülőkre – egy hétre minden gond nélkül. A mama úgy nevelte a gyereket, hogy kint volt a nagyszülők, unokatestvérek fényképe a falon. A róluk való beszélgetés, például hogy kitől mit kapott a gyerek, milyen közös emlékeik vannak, ismerőssé tette, megelevenítette a képeket. Ennek köszönhetően olyan erős kötődés alakulhatott ki a nagyszülők és az unoka közt, hogy a

szülők kilépése egy időre a látótérből nem jelentett traumát. Nagyban függ a gyerek elválasztása attól, hogy a család milyen életformát folytat, mennyire rugalmas. Az egyhetes, például tábori leválasztások kapcsán fontos, hogy a szülő maga hogyan éli meg az elszakadást. Hogy szorong-e miatta, hiányozni fog-e a gyereke anyira, hogy nem bírja őszintén elengedni. Nem ritka eset, hogy amikor a fiatal gyerekes házaspár végre kettesben marad, hogy elutazzanak néhány napra a gyerekek nélkül, ahogy kifordulnak a kocsival a saját utcájukból, az anya meggondolja magát, és mégsem akar elutazni. Mégis kötik a gyerekei, és nem tud felszabadult lenni nélkülük. Az anyai ösztön erősen közbeléphet ilyenkor.

Van-e valami recept arra, hogy hogyan kezeljék a tanárok, táborvezetők, segítők a gyerekek honvágyát?

Annak a gyereknek kevésbé lesz honvágya, akinek biztos és megalapozott a kötődése, aki tudja, hogy akkor is szeretik, amikor rossz. Sok minden függ a szülőktől. Ha a szülő örömmel engedi el a gyereket, ha át tudja vinni a

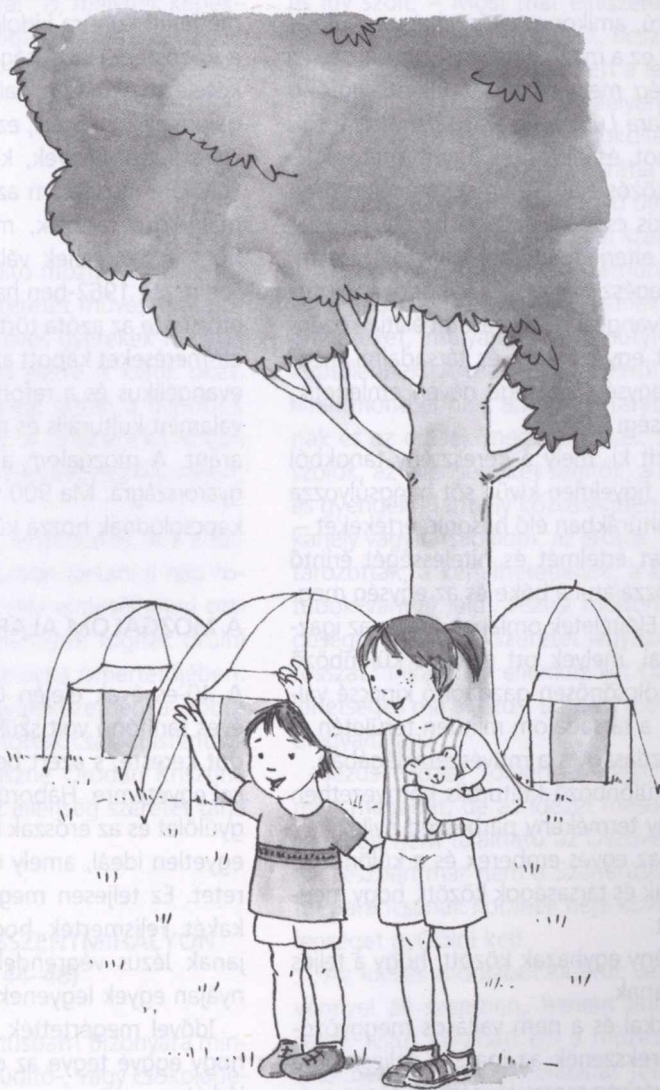

gyerekébe azt az érzést, hogy meglátod, jó lesz, akkor a gyerek is sokkal könnyebben szakad el egy időre. Sokat segíthet a tudatos előkészítés otthon. A beszélgetések arról, hogy mi fog történni a táborban, beszélgetni a helyről, a vezetőkről, a táborozó gyerekekről. Fontos, hogy a szülő-gyerek kapocs ne szűnjön meg. A gyerekeknél egészen kicsi korban ösztönösen is sokat segít az átmeneti tárgy: a pelus, kismackó, amelyet kimosni sem szabad, amelynek sajátos szaga van, piszkos, és így tovább. Ezeknek a tárgyaknak olyan minőségei vannak, mint a melegség: ha sokat szorongatja a gyerek, felmelegszik, mint az anya teste, szaga van, puha, mindez a kötődésnek nagyon ősi aspektusa. Sokat segít, ha a gyerekeknek van olyan tárgya, amelyet magával vihet otthonról. Minél kisebb a gyerek, annál

jobban van szüksége olyan eszközökre, amelyek számára érthetővé, befogadhatóvá teszik az idő múlását. Praktikus szemléltetni lehet a napok múlását például egy színes naptárral, amelyből le kell tépni egy-egy oldalt naponta.

Van-e olyan tapasztalatod, hogy a többgyerekes családok gyerekei kevésbé hajlamosak a honvágyra?

Ez is a kötődéstől függ. Ebben az esetben a testvérek közti kötődéstől. Ha testvérek együtt lehetnek táboron belül, akkor egymással szemben gondozói funkciókat látnak el: a szeretgetést, a megnyugtatót, az egymásra vigyázást. Jó testvérkapcsolatban átörökítődnek ezek a tulajdonságok. Ha jó az intimitásszint a családban, akkor ezt továbbviszik a gyerekek. A testvérek sokszor még a táborvezetők, sőt saját szülei előtt is megvédik egymást.

életet adott egy nemzetközi megújulási mozgalomnak, a *Fokoláre Mozgalom*nak. Chiara Lubich tavaly Magyarországra is ellátogatott, ahol a budapesti Arénában a Keresztény Ifjúsági Találkozón az „egység lelkiségéről” beszélt, melyet a Fokoláre mozgalomban vél igazán kibontakozni. Aki az egység lelkiségét éli – mondta, jó eszközzé válhat ahhoz, hogy megvalósuljon Jézus végrendelete: „Atyám, add hogy mindnyájan egyik legyenek.” (Jn 17,21)

FOKOLÁRE ITTHON

A Fokoláre Mozgalomról és annak itthoni, evangélikus adaptálásáról a rákosszentmihályi gyülekezet lelkészétől, Börönte Mártától hallottam. A lelkész nő ismertetett meg a fokoláre-os „szeretet-dobókockával” is, melynek képekkel illusztrált, színes oldalain az alábbiakat olvashatjuk:

- mindenkét szeretni
- elsőként szeretni
- Jézust látni a másik emberben
- egygé válni vele
- szeretni az ellenséget is
- kölcsönösen szeretni egymást

A nagyszerű, tömegeket megindító mozgalom alapítója, Chiara Lubich foglalta össze a szeretet művészetét ebben a hat pontban. Szerinte a 4-8 éves gyerekek nagyon fogékonyak a szeretet pontjaira, és életre is keltik őket. Szeretetük egyszerűsége és frissessége láttán a felnőttek kapcsolata is élőbbé válhat Istennel. A dobókocka abban segít, hogy a szeretet a játék által is életünk részévé váljon, és örömet szerezzen használóinak.

„Dobj a kockával minden reggel, és olvasd el, ami a föl-ső oldalra van írva: próbáld meg észben tartani a nap folyamán, és éld, amikor csak lehet! Este elmesélheted otthon, hogyan sikerült. Meglátod, mennyire fognak örülni neki” – olvashatjuk a szeretet-dobókocka ismertetőjében. A rákosszentmihályi evangélikus gyülekezetben a dobókocka oldalainak útmutatásával tartottak családi istentisztelet-sorozatot, melyből most Bajuszné Orodán Krisztina prédikációját adjuk közre, amely az ellenség szeretét tárja fel a gyerekeknek.

CSALÁDI ISTENTISZTELET RÁKOSSZENTMIHÁLYON AZ ELLENSÉG SZERETETE (Mt 5, 44–48)

Kedves testvéreim az Úr Jézus Krisztusban! Bizonyára mindenki látott és használt már kávé-, üdítő-, vagy csokoládé-automatát. Ha bedobunk egy pénzérmét, odabent zörög valami, és azután kijön belőle egy csomagolt csokoládé, egy pohár kávé vagy a kívánt üdítő. Az emberek is sokszor viselkednek úgy, mint ezek az automaták. Nem történik-e meg velünk is, hogy ha valaki arcul üt bennünket, akkor bennünk is háborog valami, és megérzi a kezünk súlyát az, aki az imént bántott minket?

Egy amerikai pap megpróbálta az ellenkezőjét tenni: ha megbántották, akkor nem nyugodott addig, amíg azt a valamit jóval nem viszonzta. A városban el is terjedt róla: ha ettől a lelkésztől jót akarsz, akkor csak üsd pofon. Ő sohasem ütött vissza, ehelyett jót tett.

Hasonló módon tett Kagawa, Japán misszionáriusa. Tokio egyik külvárosában az utcán prédikált a szeretet és a szelídség erejéről. Igehirdetés közben odalépett hozzá egy izmos férfi, és többször arcul ütötte. Ő tovább prédikált, mire az ismét arcul ütötte. Vagy négy-szer-öt-ször megismétlődött a jelenet. Az utcai prédikáció végén elszéledt a hallgatóság, de a verekedő ott maradt, Kagawához lépett, és így szólt: – Most már elhiszem, amit mondtál, erős a szereteted és igazat beszélsz. Beszélj nekem a te Jézusodról. – Később ez az ember lett a legbuzgóbb segítése.

Egy másik esetben egy mélyen hívő férfira gondolok, akinek anyósa és felesége pokollá tette életét. Mindenki azt tanácsolta: váljon el. A barátja ezt mondta: örült vagy, anyósod boszorkány, feleséged démon! Ő azonban mégis velük maradt, és megpróbálta szeretni őket.

Olyan naivnak tűnnek számunkra ezek a történetek! Úgy tapasztaljuk, hogy bolondnak tartják az így viselkedő embereket, mulyának, tutyimutyinak, magát megvédeni képtelennek. A realitás nem erről szól. Még a biológia is ellentmond ennek, amely azt tanítja: a gyöngék elpusztulnak és az erősek megmaradnak. S a gonoszra jóval válaszolók, az ellenségüket segítők, a megbocsátók bolondok és gyengék. Bármely közösségben, legyen az család, munkahely vagy társadalom, az erősek, a kemény léptűek, a határozottak, a kérlelhetetlenek, a kezüket ökölbe szorítani tudók vannak elől. Jézusi módon viselkedni pedig gyengeséget jelent. A szeretet legyőzi a gonosztságot? A jó a rosszat? Inkább az ellenkezőjét tapasztaljuk. Mégis, hogy lehetséges ma a jézusi tanítást megélni, vállalni? Érdemes-e egyáltalán?

Jézus Mózes törvényét idézi: szeresd felebarátodat, mint magadat, de az idézet második része: gyűlöld ellenségedet, nem található az Ószövetségben. Jézus a második részben már nem a Szentírásból idéz, hanem a szeretet parancsának korabeli népi következtetésére utal: az ellenséget gyűlölni kell.

Az idézés módjából kiderül: Jézus nem magával a törvénnyel áll szemben, hanem annak korabeli értelmezésével. Jézus korában ezt a mózesi parancsot már szűken értelmezték: csak az izraelitát tekintették felebarátnak, s így a szeretet parancsát nem vonatkoztatták kívülállókra. Jézus a gyűlöletet szembehelyezi a szeretettel, és semmiféle különbséget nem tesz zsidó és pogány között. Mindenkét szeretni kell, még az ellenséget is. Ki az ellenség? Jézus korában azok, akik üldözik a tanítványokat. Mai viszonyaink között, akik nekünk bosszúságot, kárt, hátrányt, nehéz helyzetet okoznak.

Isten a maga gondviselésében nem tesz különbséget jók és rosszak között, amikor napsütést vagy esőt ad éppúgy az igazaknak, mint a gonoszoknak. Így kellene nekünk is egyformán kiárasztani szeretetünket mindenki felé. Hogy mennyire feltétel nélkülinek,

megalkuvás nélkülinek kell lenni a szeretetnek, azt Jézus így világítja meg: *szerezzétek ellenségeiteket, imádkozzatok azokért, akik benneteket üldöznek.* A kegyes izraelita üldözés esetén azért folyamodott imádságában Istenéhez, hogy üldözőit pusztítsa el:

*Váljék a saját asztaluk kelepccévé,
jólétük idején is csapdává!*

Töltsd ki rajtuk bosszús haragodat.

Izzó haragod érje utol őket!

Legyen pusztává szállásuk, sátraiknak ne legyen lakója!

Büntesd meg őket bűneikért, ne jussanak kegyelemhez!

Töröltessenek ki az élők könyvéből, az igazak közé ne írassanak be!

De engem, megaláztatott és szenvedőt segíts meg és oltalmaz, Istenem!

(Zsolt 69)

Jézus azonban arra tanítja övéit, hogy imádkozzanak ellenségeikért. Mint ahogy ő imádkozott, a kereszten utolsó szavaival is kérte Istent: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*

Az a szeretet, amit Jézus kér tőlünk, nem érzelem, nem jóindulatú, de üres szavak árja, hanem cselekedet és cselekedetben megnyilatkozó magatartás, mely még szenvedés, üldözés és károsodás árán is állandóan azon van, hogy a testvéri együttélés közösségét megtartsa.

Jézus nem kér mást követőtől, mint a tökéletességet. *Legyetek tökéletesek, mint ahogyan a ti Mennyei Atyátok tökéletes.* Az Ótestamentumban Isten azt mondja: *Szentek legyetek!* Szent az, aki teljesen elkülönül a bűnös világtól, és teljesen Istennek adja oda magát. Az Istennek való odaadás azonban akkor valósul meg, ha az embert az a szeretet tölti el, amely Istenből árad felénk.

És bármilyen naivnak tűnhettek az imént elhangzott történetek, mégis igazak! Mert ahol ez a szeretet valósággá lett, ott megszűnt a harag és gyűlölet, a gyönyört kereső kívánság, a felebarátot megtevésztő hazudozás, a

bizalmatlanság, megszűnt az egyéni jog feltétlen érvényesítésére való törekvés. A szeretet jót cselekszik mindenkivel és mindent eltűr, hogy a bűn által feldúlt világot újra felépíthesse és eltölthesse Isten békességével.

A tökéletes szeretetet a híres 1Kor 13 alapján mi is valljuk, és próbáljuk megvalósítani, megélni mindenki felé, még az ellenségünk felé is. Fabiny Tamás így fogalmazza meg mai értelmezésben:

„Ha olyan kiváló szónok is vagyok, mint Kossuth Lajos, vagy Martin Luther Kinggel együtt hirdetem, hogy van egy álomom – de szeretet nincs bennem, olyanná lettem, mint egy leomlott templomtorony megrepedt harangja.

Ha akkora hitem van is, mint Assisi Ferencnek, Luther Mártonnak és egy dunántúli parasztasszonynak együttvéve, de szeretet nincsen bennem, olyanná lettem, mint a szél által cibált ördögsekér.

Ha két végén égetem is a gyertyát, hajnaltól késő estig robotolok, éveken át nem megyek szabadságra, ám szeretet nincs bennem, olyan lennék, mint egy üres belű hagyma.

A szeretet jelentéktelen, mint amikor valaki számárháton vonul be a városba.

A szeretet nevetség tárgya, mint amikor valakinek kezébe nádszálat, fejére töviskoronát adnak.

A szeretet balek, mint amikor valaki kínzóíért imádkozik.

A szeretet esendő, mint amikor valaki azt mondja: szomjazom.

A szeretet nem fúj egy követ a bennfentesekkel, nem kacsint össze a hatalommal, nem bizonygatja önmaga fontosságát, nem örül pártok és politikusok acsarkodásának, de együtt örül az asszonnyal, aki megtalálja elgurult drachmáját.

Nem örül az ügyeskedéssel szerzett vagyonnak, de együtt örül a mezők liliomaival és az ég madaraival.

Nem örül a doppinggal elért világsúcsnak, de együtt örül a fogyatékos kislíúval, aki szája szélén csorgó nyállal, nagy erőfeszítésekkel társának tudja dobni a labdát.

A szeretet soha el nem múlik.”

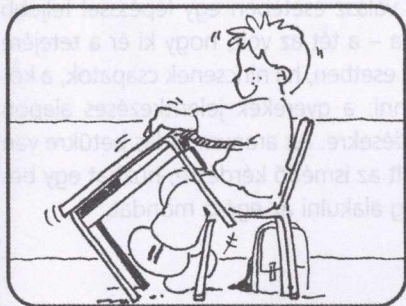
(Elhangzott: 2004. február 8-án, Rákosszentmihályon)

A Fokoláre Mozgalomról sok érdekes információt találunk a www.fokolare.hu weboldalon. A gyerekek minden hónapban kapnak egy életigét, amelyhez mindig kapcsolódik egy rövid történet képregény formájában, amely hónapról hónapra kiszínezésre vár. (11. oldal)

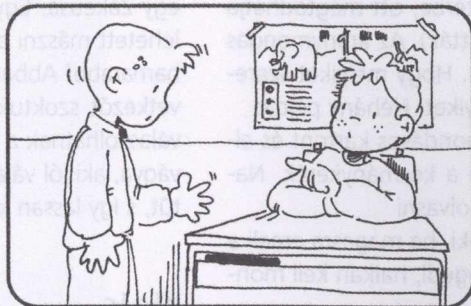

„A SZERETET MINDENT MEGVÁLTOZTAT”

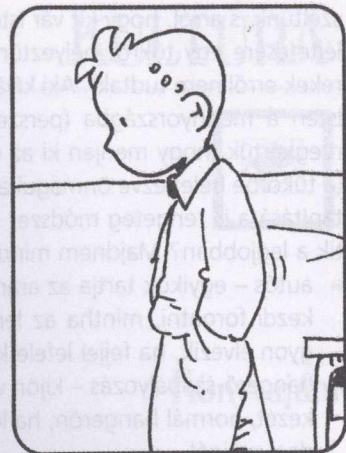
„Ne a régi dolgokat emlegessétek, ne a múltakon
tűnődjétek! Mert én újat cselekszem...” (Ézs 43,18–19)

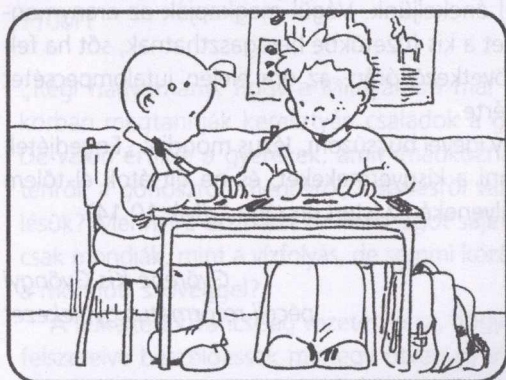
András meséli: ma délelőtt az egyik osztály-
társam azzal játszott, hogy hintáztatta a padját.

Odamentem hozzá, és megkérdeztem, hogy
akar-e a barátom lenni. Azt mondta, hogy nem,
mert én nem szoktam rosszkodni.

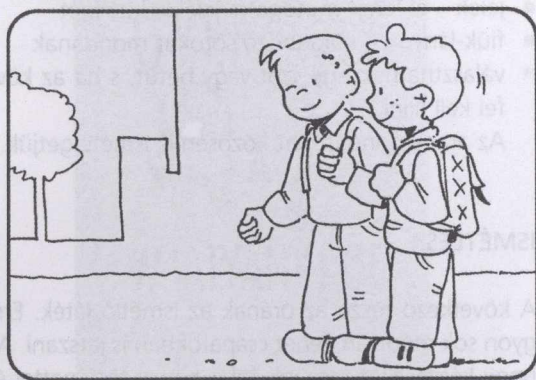

Nem haragudtam meg rá, de azt
válaszoltam, hogy szerintem nem szép
dolog rosszkodni, és elmentem.

Délután odaültem
mellé, hogy
együtt rajzoljunk.

Mikor kijöttünk
az iskolából, újra
kértem, hogy
legyünk barátok,
és akkor már
igent mondott.

Ötletek a vasárnapi iskolához

Olyan boldog vagyok, ha arra gondolok, az Úrnak minden egyes kisgyermek fontos. Kislányként, hála Istennek, én is járhattam vasárnapi iskolába, s mindaz, amit ott tanulhattam, mind a mai napig nagy értéket jelent számomra. Igaz, eltelt jó pár év, de az Úr ismét elhívott a vasárnapi iskolába, és most abban az örömben részesülhetek, hogy férjemmel és két segítőnkkel mondhatjuk el az evangéliumot a gyerekeknek.

Ebben a néhány sorban bemutatom, milyenek nálunk ezek az alkalmak.

KÖSZÖNTÉS, ÉNEK

Miután megérkeznek a gyerekek és mindenki elhelyezkedett, köszöntjük őket; akinek szülinapja van, kérhet egy kedvenc éneket, de persze annak a kívánsága is teljesül, aki nagyon szépen jelentkezik. Általában azokat az énekeket kedvelik a legjobban a gyerekek, amelyekben van

valami különlegesség. Van egy ének, amelynek a vidámságról szóló versszakát élénken, míg a nyugalomról szólót szépen lassan énekeljük, ez mindig nagyon tetszik nekik. Éneklés után elcsendesedünk, imádságban megköszönjük, hogy itt lehetünk, és kérjük az Urat, hogy megérthessük az üzenetét.

AZ ÚJ TÉMA FELVEZETÉSE

A gyerekek ekkor már kíváncsiak, hogy miről lesz szó. Általában olyan kérdéssel, jelenettel vagy történettel vezetjük be az órát, amely talán velük is megesett, és így bele tudják élni magukat az adott témába. Az a legfontosabb, hogy felkeltsük az érdeklődésüket. Ezt követi az aranymondás, majd a bibliai lecke. Mindkettő során fontos a gyerekek aktív részvétele. A bibliai leckénél az a legjobb, ha úgy értik meg az üzenetet, mint ami őrájuk, az ő kis életükre is vonatkozik. Egyszer a mennyországról be-

széltünk, s arról, hogy kit vár Isten oda. Mindennek szemléltetésére egy tükröt helyeztünk el az előtérben (a gyerekek erről nem tudtak). Aki kíváncsi volt arra, hogy kit vár Isten a mennyországba (persze mindenki kíváncsi volt), megkértük, hogy menjen ki az előtérbe, ott megtudhatja (a tükörbe belenézve önmagukat látták). Az aranymondás tanítására is rengeteg módszer van. Hogy melyiket szeretik a legjobban? Majdnem mindegyiket. Néhány példa:

- autós – egyikük tartja az aranymondásos kartont és elkezdi forgatni, mintha az lenne a kormánykerék. Nagyon élvezik, ha fejfel lefele kell olvasni
- hangerő-szabályozás – kijön valaki, ha magasra emeli a kezét, normál hangerőn, ha leengedi, halkán kell mondani az igét
- elrejtős – le kell fedni egy-egy szót, a végére nem marad, de addigra annyiszor elmondták az aranymondást, hogy már tudják is
- jelek – el lehet mutogatni jelekkel az igét
- fiúk-lányok – különböző sorokat mondanak
- választhatnak egy szót vagy betűt, s ha az következik, fel kell állni

Az aranymondásokat közösen is ismételtetjük.

ISMÉTLÉS

A következő része az órának az ismétlő játék. Erre is nagyon sok mód van, lehet csapatokban is játszani. A lényeg, hogy kérdéseket teszünk föl a bibliai történettel és igével

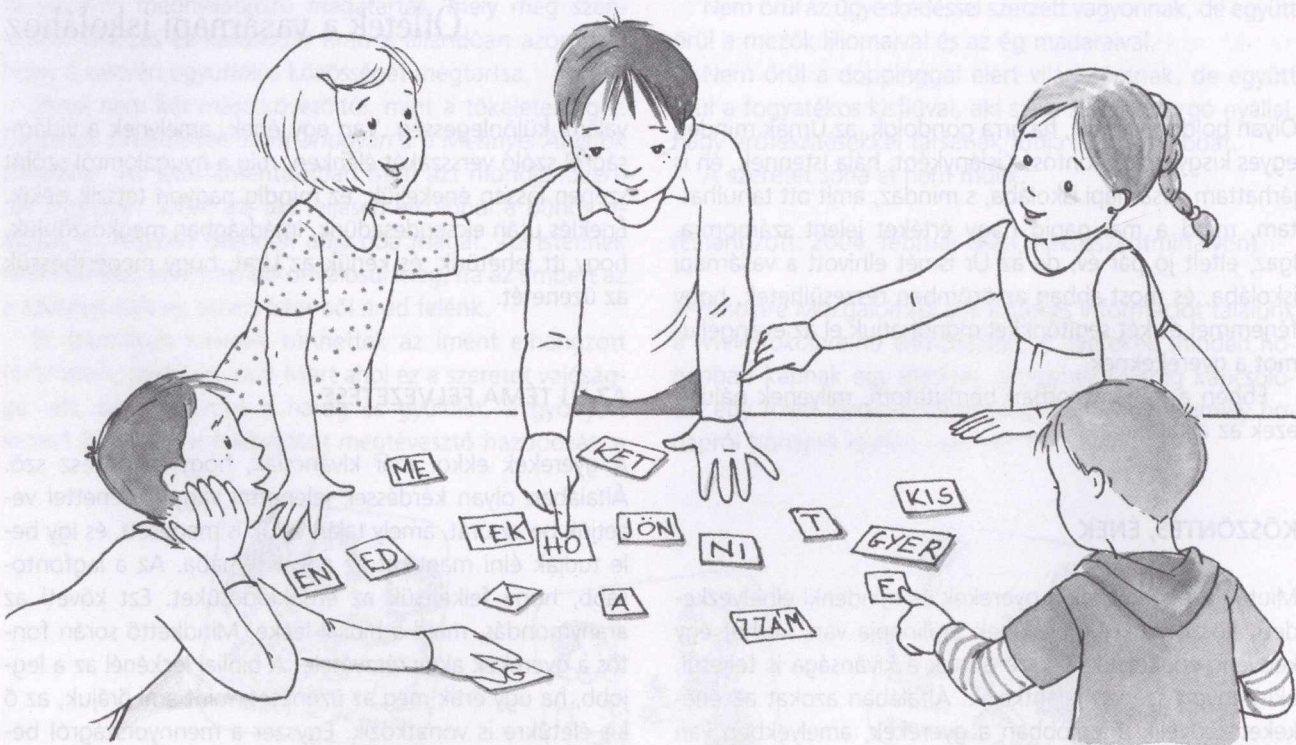
kapcsolatban, amelyekre a gyerekek válaszolnak. Ha csoportba vannak osztva a gyerekek, nagyon izgalmas szokott lenni, ki tud több pontot gyűjteni. Mostanában vettük például Zákeus történetét. Mindkét csapatnak volt egy fája és egy Zákeusa. Egy jó válasz esetében egy lépéssel feljebb lehetett mászni a fára – a tét az volt, hogy ki ér a tetejére hamarabb! Abban az esetben, ha nincsenek csapatok, a következőt szoktuk tenni: a gyerekek jelentkezéssel alapon válaszolhatnak a kérdésekre. Az aranymondás betűkre van vágva, aki jól válaszolt az ismétlő kérdésre, húzhat egy betűt, s így lassan ki fog alakulni az egész mondat.

ZÁRÁS

Elég gyorsan el szokott telni a majdnem egy óra. Az órát imádsággal zárjuk, és még arra is van egy kis idő, hogy a gyerekekkel énekeljünk. Végül megkapják az aranymondást, amelyet a kis füzetükbe beragaszthatnak, sőt ha felmondják következő órán, az óra elején jutalompecsétet kaphatnak érte.

Végül egy igével búcsúzom, Jézus mondja: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa.” (Mk 10,14)

*Györi Kis Gyöngyi
pécéli református gyülekezet*

Könyvajánló

Dizseri Eszter

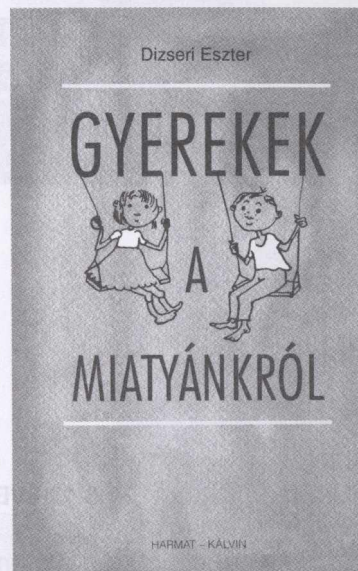
GYEREKEK A MIATYÁNKRÓL

Harmat-Kálvin Kiadó, Budapest 2003.

1100Ft

„Régi hagyomány, hogy a Miatyánkra már nagyon kicsi korban megtanítják keresztyén családok a gyermekeiket. De vajon értik-e a gyerekek, amit imádkoznak? Van-e Istenről, a gonoszról, mennyről, kísértésről valami elképzelésük? Mennyire érzik ezt az imádságot sajátjuknak, vagy csak mondják, mint a vízfolyás, de semmi közösségük nincs a mondott szöveggel?

A felkeltett kíváncsiság vezetett arra, hogy kismagnóval felszerelve beszélgessek mintegy ötven gyerekkel ezekről a kérdésekről. Olvasva vallomásaikat, meglódtam a fantáziám...”

LÁMPÁS AZ ÚTON**ÁHÍTATOS KÖNYV AZ ÉV MINDEN NAPIJÁRA
FIATAL LÁNYOKNAK ÉS FIÚKNAK**

Evangélimi kiadó, Budapest 2000.

Felelős szerkesztő: Vohmann Péter

A Lámpás az úton alsó tagozatos iskolás gyerekek számára készült áhítatos könyv. Rövid tudósításokat tartalmaz a Bibliából Istenről és Jézus Krisztusról, valamint feljegyzi a gyerekek és felnőttek élményeit is, akik megtapasztalták, hogy Istenre rábízzhatják magukat. Szó van benne mindezek mellett természeti különlegességekről, állatokról, a hitoktatók munkáját pedig kiemelt aranymondásokkal segíti elő.

Christopher Shennan
JONATÁN MESTER ÁLMA

Harmat Kiadó, 2003, 120 old. Ára: 1900 Ft

A játékkészítő mester elbóbiskol műhelyében, és álmában életre kelnek a bábuk és babák. Mi lesz a sorsa a sárgahajú, örökmozgó Pálcikának, a gyönyörű Mirandának, a királyi párnak és a többieknek, akik a gonosz Márdus biztatására megszöknek alkotójuk házából? És mire tanítja a mestert játécai lázadása?

Christopher Shennan meséje a Teremtő féltő és önfeláldozó szeretetéről szól kicsiknek és nagyoknak.

Társasjáték-ajánló

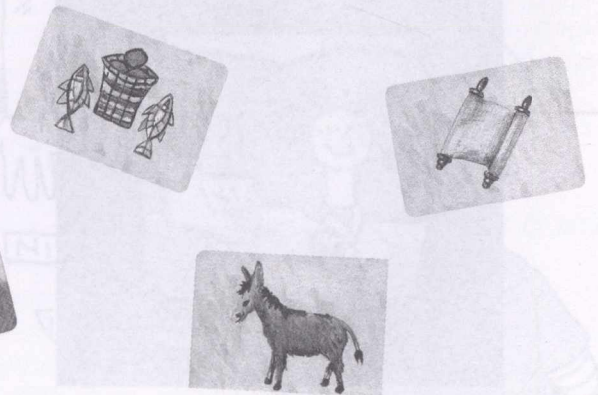
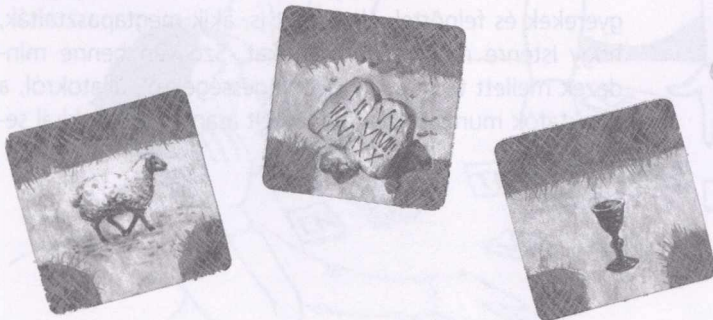
ÚTON ÚTFÉLEN

BIBLIAI TÁRSAS ÚTVONALJÁTÉK 6-12 ÉVESEKNEK

A játék során a Bibliából ismert állatok, növények, tárgyak „vesznek el”, melyeket a játékban résztvevőknek kell megkeresni. Hogy hol? Egy olyan tartomány úthálózatában, amelyet ők maguk építettek és építenek a játék során a templom körül. Hogy ki gyűjt össze többet az elveszett tárgyakból, növényekből, állatokból, a szerencse mellett helyes döntéseken és jó tájékozódóképességen, valamint a társasjátékhoz nélkülözhetetlen együttműködésen múlik.

Kiadja a Parakletos Alapítvány megbízásából a KEPE (Kiskunfélegyháza, Wesselényi u. 7.) Felelős kiadó: Damásdi Dénesné, 2003

A társasjáték ára: 3800Ft

A TITKOK NAPLÓJA

Az Evangélikus Missziói Központ gondozásában megjelent kazetta szövegét Börönte Márta állította össze, a versek az *Ami a szívedet nyomja* című verseskötetből kerültek a kazettára.

A kazetta a deák téri Huszár Gál könyvesboltban kapható 850 Ft-os áron.

HÉTKÖZNAPI CSODÁK

A Gabonamag Alapítvány átdolgozott meséit, történeteit hallgathatjuk ezen a kazettán. A mesék a hétköznapi csodák köré csoportosulnak. Olyan csodák köré, amelyek velünk is naponta megtörténnek, de gyermekekkel talán gyakrabban, mert az ő szívük fogékonyabb.

A történeteket Kováts Györgyné dolgozta át.

Mahanaim, 1999. Készült a Palánta és a sorsfordító Alapítvány jóvoltából.

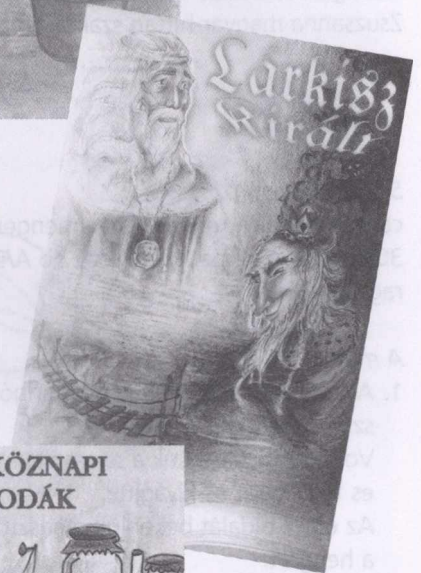
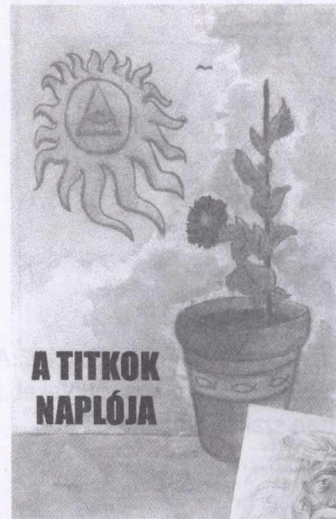
A Kölyökvonat mesesorozat kazettája a Sorsfordító könyvesboltban vásárolható meg 650 Ft-ért, valamint postai megrendeléssel a 06 1 3424-429-es telefonszámon.

LÁRKISZ KIRÁLY

„Ezt a mesét neked ítram. Egy valóban új kezdeményezés ez, amely a Biblia igazságait dolgozza föl mesés formában. Izgalmas mese ez, királyról, királyfiról, megpróbáltatásokról, kitartásról, szeretetről, hűségről – minden olyan dologról, amire hétköznapi életünkben szükségünk van és aminek olyan nagy hiányát érezzük.” – olvashatjuk dr. Hontvári Anna, a zenés mesejáték írója és rendezője üzenetét és ajánlását. A mesekazetta borítóján fejtörő olvasható, amely segít a hallottak elmélyítésében: ezt a bibliórán is fel lehet használni, érdemes fénymásolni és együtt megfejteni a kérdéseket!

Tekk mahanaim, 2000

A Kölyökvonat mesesorozat kazettája a Sorsfordító könyvesboltban vásárolható meg 1100 Ft-ért, valamint postán is megrendelhető a 06 1 3424-429-es telefonszámon.

KREATÍV ÖTLETTÁR

Az alábbi összeállítás már a nyár hangulatát idézi. A gyerekfoglalkozásokat kiegészítő kézműves ötleteket Pintér Zsuzsanna magyar-hittan szakos tanár készítette.

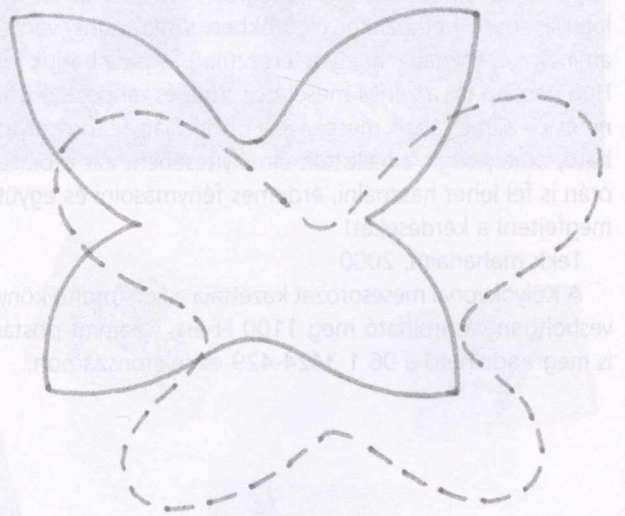
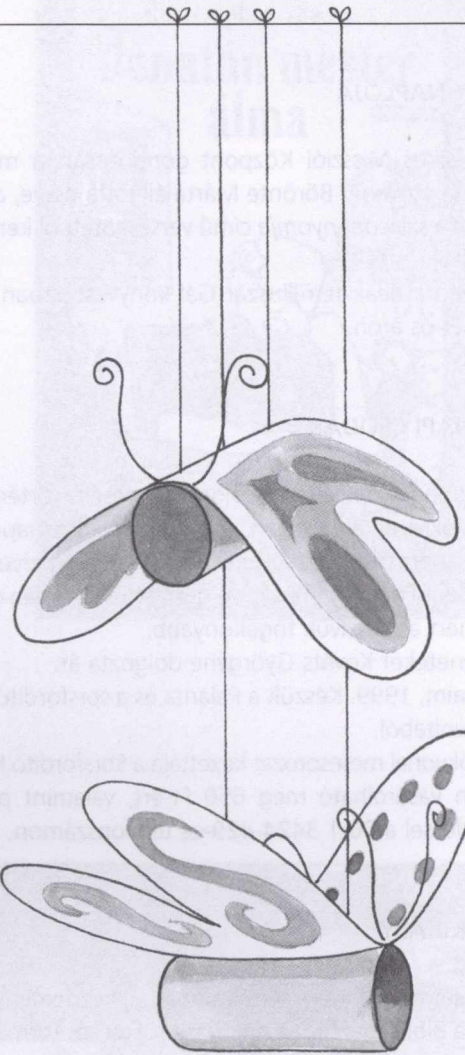
1. PILLANGÓ

Szükséges eszközök:

ceruza, vonalzó, egy vécépapírhenger, színes papírok, 30 cm hosszú pipatisztító, egy db A/5-ös kartonpapír, ragasztó, olló

A munka menete:

1. A vécépapírhenger lesz a pillangó teste. Ezt bevonjuk színes papírral. Vonalzóval lemérünk a színes papírra egy kb. 10x18 cm-es téglalapot és kivágjuk. Az egyik oldalát bekenjük ragasztóval és bevonjuk vele a hengert.
2. A pillangóformát (20. oldal) átrajzoljuk egy kartonpapírra, majd kivágjuk. (Ez a kartonpapír lehetőség szerint színes legyen.)
3. A pillangószárnyakat díszítjük különböző formákkal színes papírból.
4. Ragasszuk fel a díszes pillangószárnyakat az előre elkészített testre, és kicsit hajtsuk lefelé.
5. Ezután lyukasszuk ki négy helyen a pillangó hátát és fejét. Két lyuk kerüljön a fejre a csápok számára és kettő hátra, hogy fel lehessen akasztani. (Egy középre, egy pedig hátra.)
6. Az első két lyukon fűzzük át a pipatisztítót, a két végét hajlítsuk be.
7. A lepke hátán lévő két lyukon fűzzünk át tetszőleges hosszúságú fonalat vagy damilt. Csomózzuk össze, majd akasszuk fel a helyére.

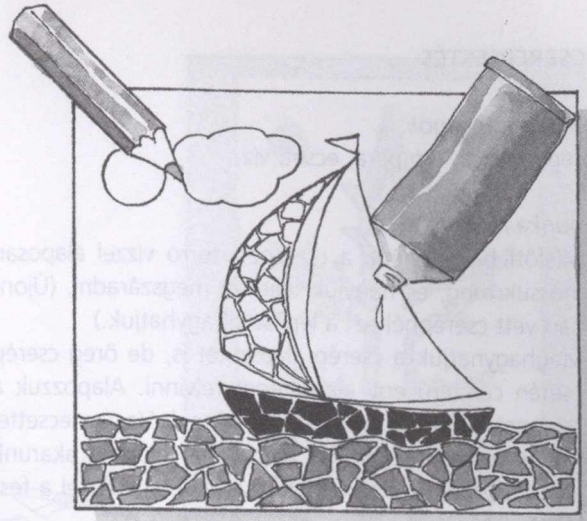
2. TOJÁSHÉJMOZAIK

Szükséges anyagok:

tojáshéj, Marvin ragasztó, festék

A munka menete:

1. A tojáshéjakat alaposan mossuk tisztára.
2. Fessük be a fél tojáshéjakat különböző színűre. (Mártuk bele festékes vízbe a tojáshéjakat.)
3. Várjuk meg, amíg a festék megszárad, majd törjük kis darabokra a színes tojáshéjakat.
4. Rajzoljunk egy tetszőleges képet, amelyet tojáshéjjal szeretnénk befedni.
A sablonon (22-23. oldal) található gyümölcsöket másoljuk le egy papírra, és a tetszőleges színű tojáshéjdarabokkal fedjük be őket.
5. Ragasztózzunk be egy kis részt, és rakosgassuk tele egy színű tojáshéjjal. Majd így tovább a színeket változtatva.

3. KAVICSFESTÉS

Szükséges eszközök:

Sima felületű kavics, tempera, ecset, víz

A munka menete:

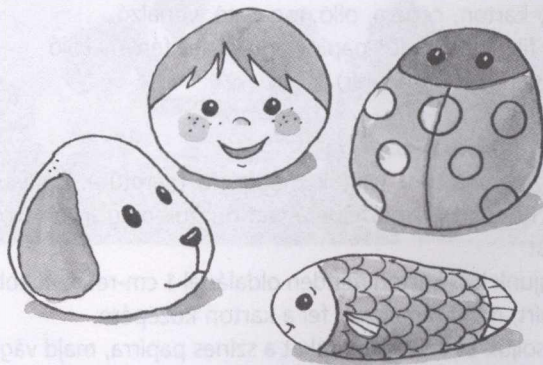
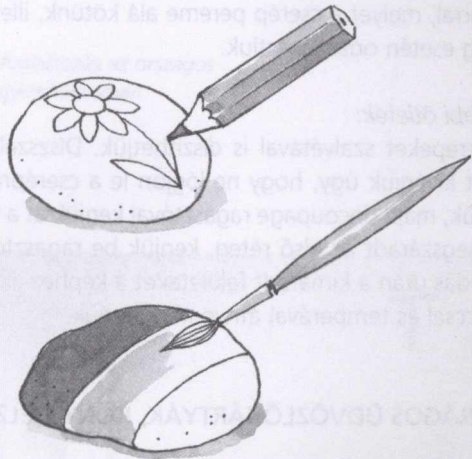
1. Mielőtt befestենék a kavicsokat, előbb meleg vízben mossuk tisztára őket, majd töröljük szárazra.
  2. Ha igazán szép kavicsokat szeretnénk, akkor először fehér festéket vigyünk fel a kavicsokra.
  3. Ha megszáradt, ceruzával megrajzolhatjuk a felfesteni kívánt mintát.
  4. Temperával és vékony ecsettel fessük át a vonalakat, majd a felületeket töltsük ki tetszés szerinti színekkel. (Ha tartóssá szeretnénk tenni, akkor a megszáradt kavicsot szórjuk be lakkal.)
- A festett kavicsokat papírnehezéknek is használhatjuk.

Ötletek a díszítéshez:

hal, katicabogár, méhecske, virág, zászló

További ötletek:

Hőre puffadó festékkel is felvihetünk a kavicsokra különböző állatformákat, virágszirmokat. A festék megszáradásával a felvitt forma kiemelkedik a kavics felületéből, mint ha azon másznának az állatok.

4. CSERÉPFESTÉS

Szükséges anyagok:

cserép, szivacs, tempera, ecset, víz

A munka menete:

1. Mielőtt befestենék a cserepet, forró vízzel alaposan mossuk meg, és hagyjuk teljesen megszáradni. (Újonnan vett cserépnél ezt a lépést kihagyhatjuk.)
2. Meghagyhatjuk a cserép alapszínét is, de öreg cserép esetén célszerű egy alapréteget felvinni. Alapozzuk a cserepet az általunk választott színnel. Vastag ecsettel vigyük fel a festéket. Ha nem sima felületet akarunk alapozószínnel adni, akkor szivaccsal vigyük fel a festéket.
3. A cserép peremét kiemelhetjük más színnel. Ezt szivaccsal nyomkodjuk fel úgy, hogy az alapszín áttűnjön.
4. Az alapszínre tetszés szerinti mintát vigyük fel ecsettel. A minta lehet csíkos, kockás, virágmintás, pöttyös.
5. A megszáradt cserepeket díszíthetjük összesodort színnel, melyet a cserép pereme alá kötünk, illetve szükség esetén odaragasztjuk.

További ötletek:

A cserepeket szalvétával is díszíthetjük. Díszszalvéta egy részét kivágjuk úgy, hogy ne lógjon le a cserépről. Ráhelyezzük, majd decoupage ragasztóval kenjük át a felületet. Ha megszáradt az első réteg, kenjük be ragasztóval újra. Száradás után a kimaradt felületeket a képhez illő színnel, szivaccsal és temperával átnyomkodhatjuk.

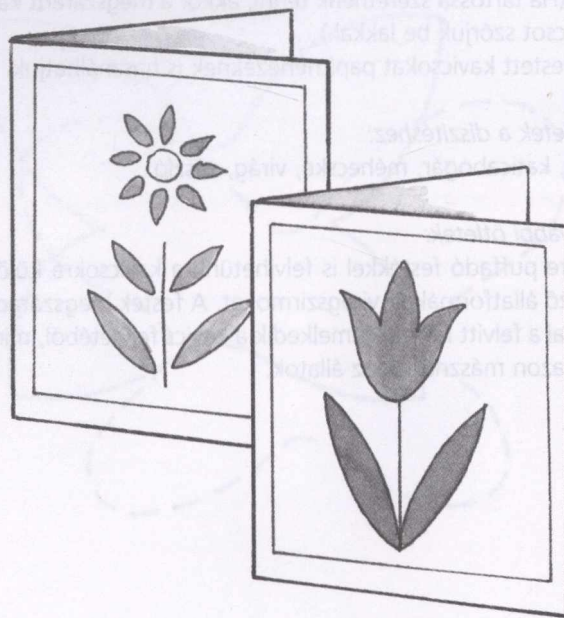
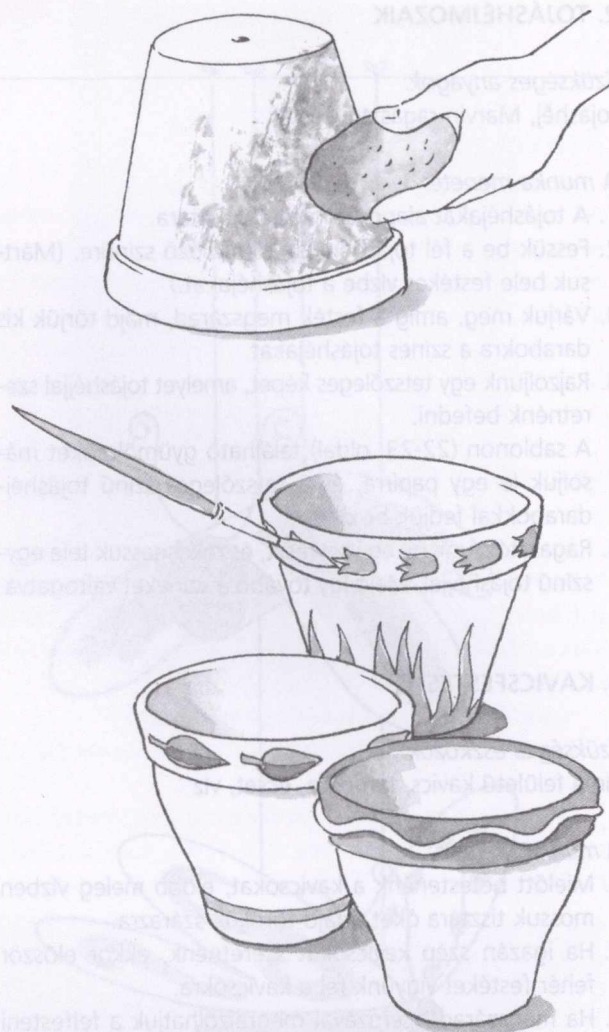
5. VIRÁGOS ÜDVÖZLŐKÁRTYÁK, KÖNYVJELZŐK

Szükséges anyagok:

vékony karton, ceruza, olló, ragasztó, vonalzó, fekete filc, dekorációs papír (vagy színes fénymásoló papír, színes selyempapír)

A munka menete:

1. A színes kartont vágjuk megfelelő méretűre, például 22x17 cm. Hajtsuk félbe, majd húzzuk meg a törésvonalat.
2. Vágjunk ki a karton minden oldalánál 1 cm-rel rövidebb papírt, majd ragasszuk fel a karton közepére.
3. Másoljuk át a virágmintákat a színes papírra, majd vágjuk ki. (24–25. oldal)
4. Elsőként a virágokat ragasszuk fel, ügyelve arra, hogy mindig ugyanannyi helyet hagyjunk ki az egyes motívumok és a kártya széle között.
5. A virágok szárát fekete (alkoholos) filccel, vonalzó mentén rajzoljuk meg, lehetőleg egy vonással.
6. Végül ragasszuk fel a virágok leveleit.

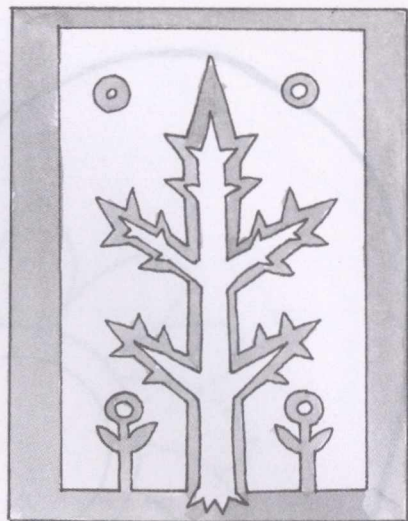
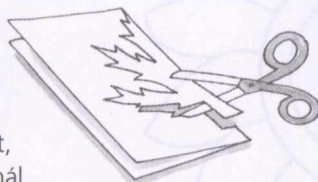
6. OLLÓVAL KIVÁGOTT PAPIRVIRÁGOK

Szükséges anyagok:

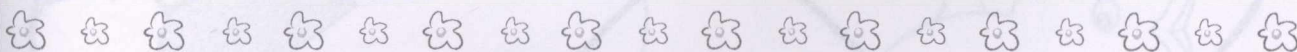
vékony színes karton, ceruza, sniccer, olló
ragasztó, vonalzó

A munka menete:

1. Egy vékony kartont óvatosan hajtsunk félbe. A virágmotívumot a hajtásvonalhoz illesztve másoljuk át a sablonról. (26–27. oldal)
2. A mintát óvatosan vágjuk ki sniccerrel vagy ollóval, és hajtjuk szét.
3. A kivágott virágot ragasszuk fel egy nagyobb darab, eltérő színű papírra.
4. Tegyük rá nehezéket, amíg megszárad.
5. Ragasszuk fel egy másik lapra azt a darabot, amelyik kimaradt a virágmotívum kivágásánál.

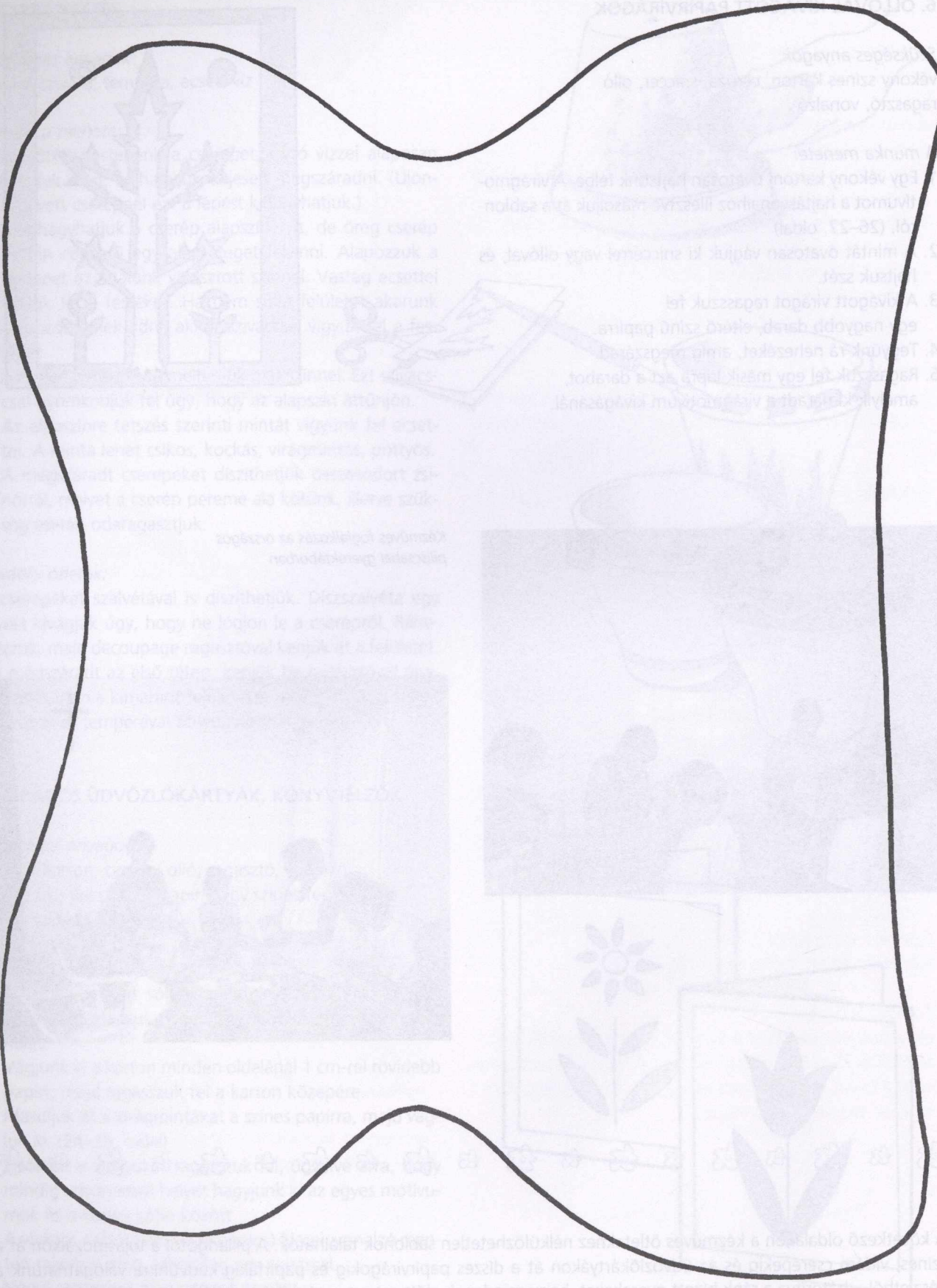

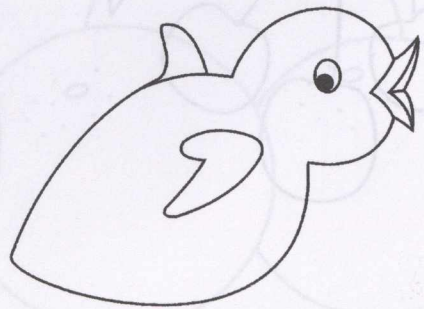
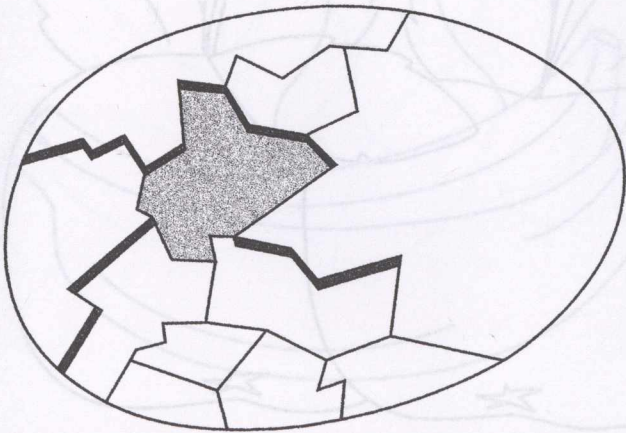
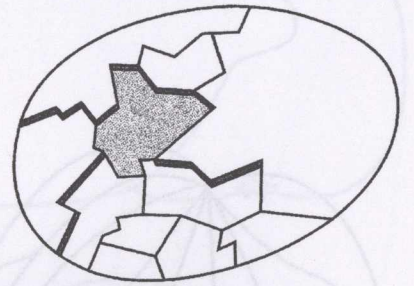
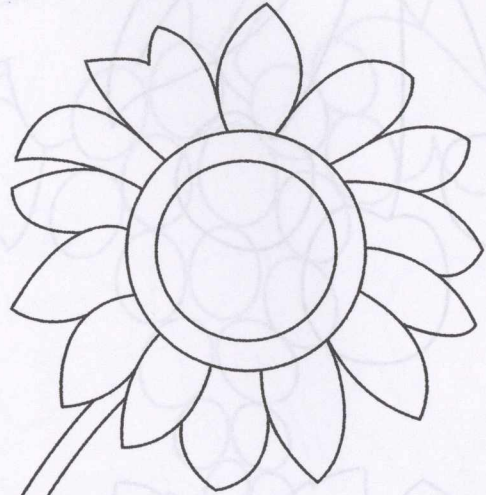
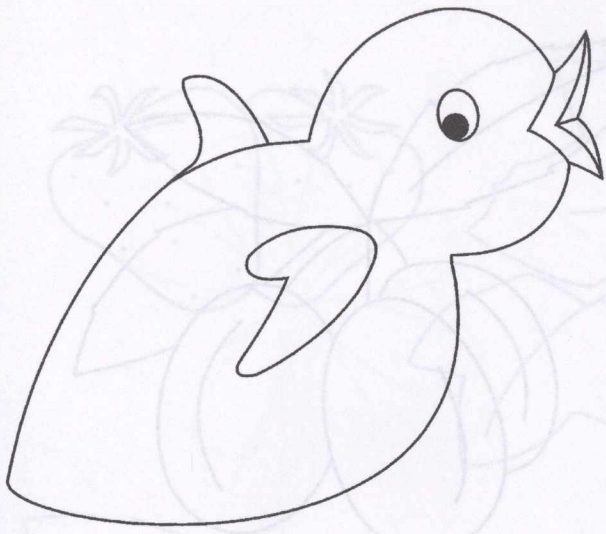
Kézműves foglalkozás az országos piliscsabaj gyerektáborban

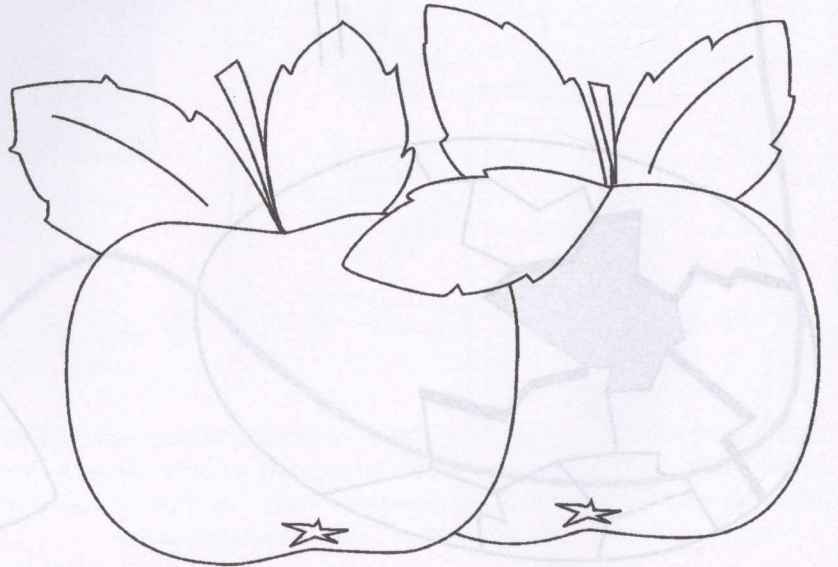
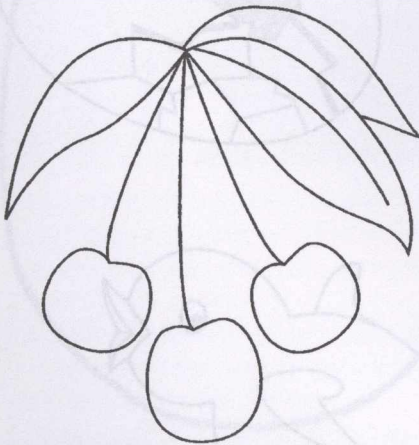
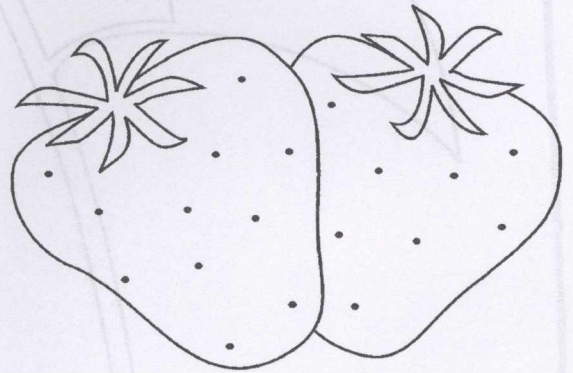
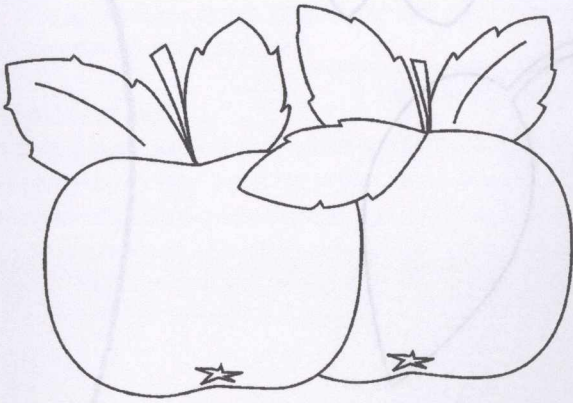
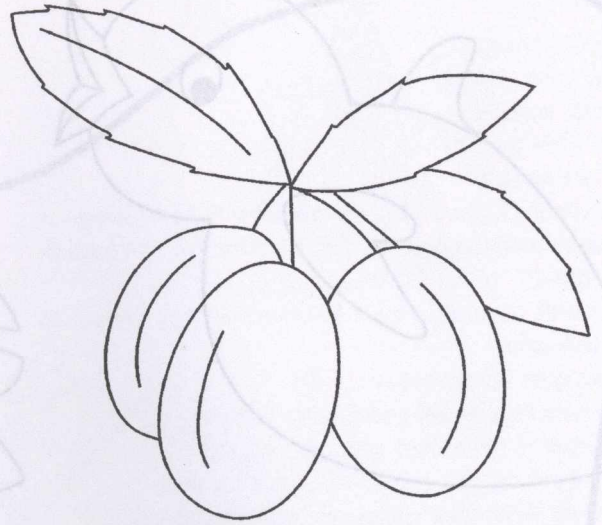
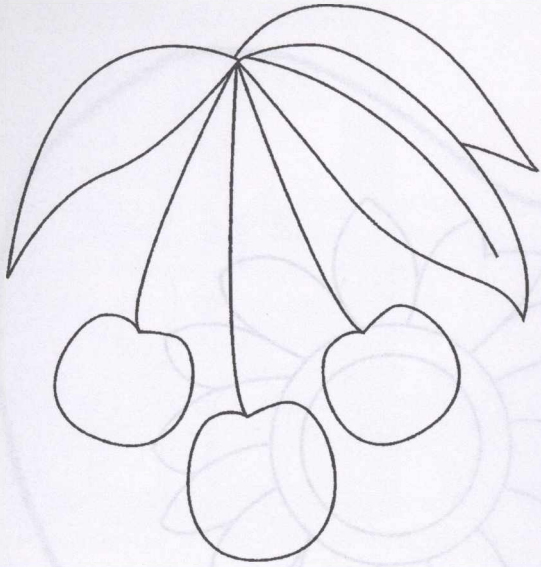

A következő oldalakon a kézműves ötletekhez nélkülözhetetlen sablonok találhatók. A pillangótól a tojásmozaikon át a színes, vidám cserepekig és az üdvözlőkártyákon át a díszes papírvirágokig és papírfákig kedvűnkre válogathatunk a készletből – bátorítva a ránk bízott gyerekeket, hogy mindenképp előttük az a természetet tanulják meg értékelni és csodálni, amelyet ezekben a „műalkotásokban” közösen megjelenítünk!

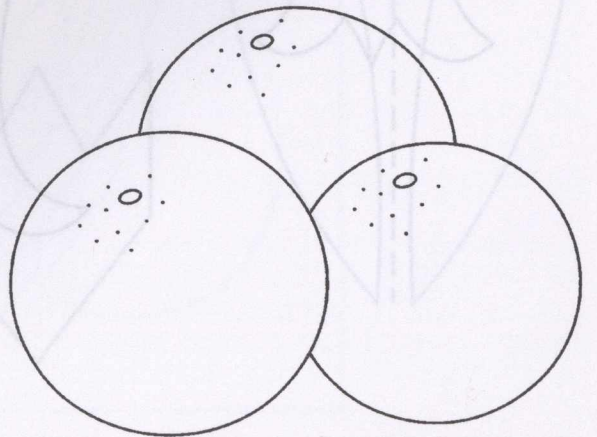
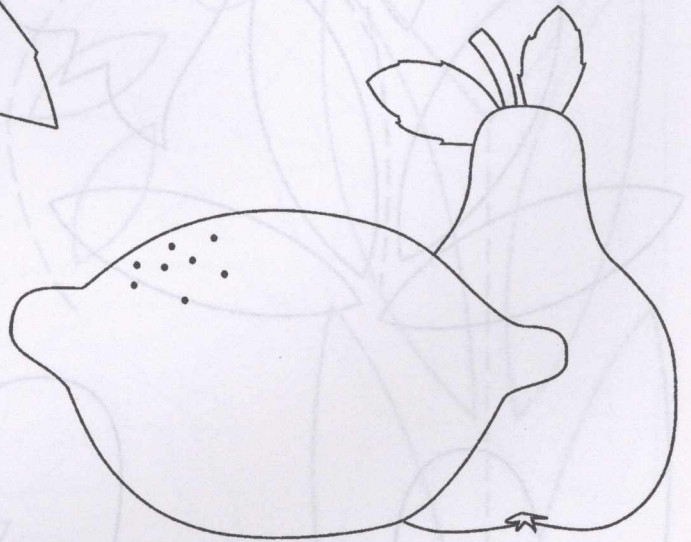
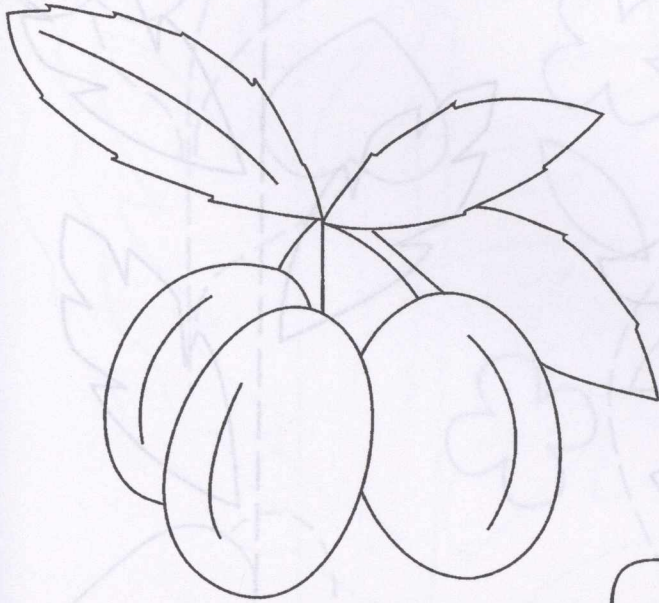
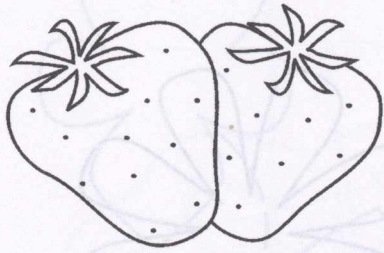

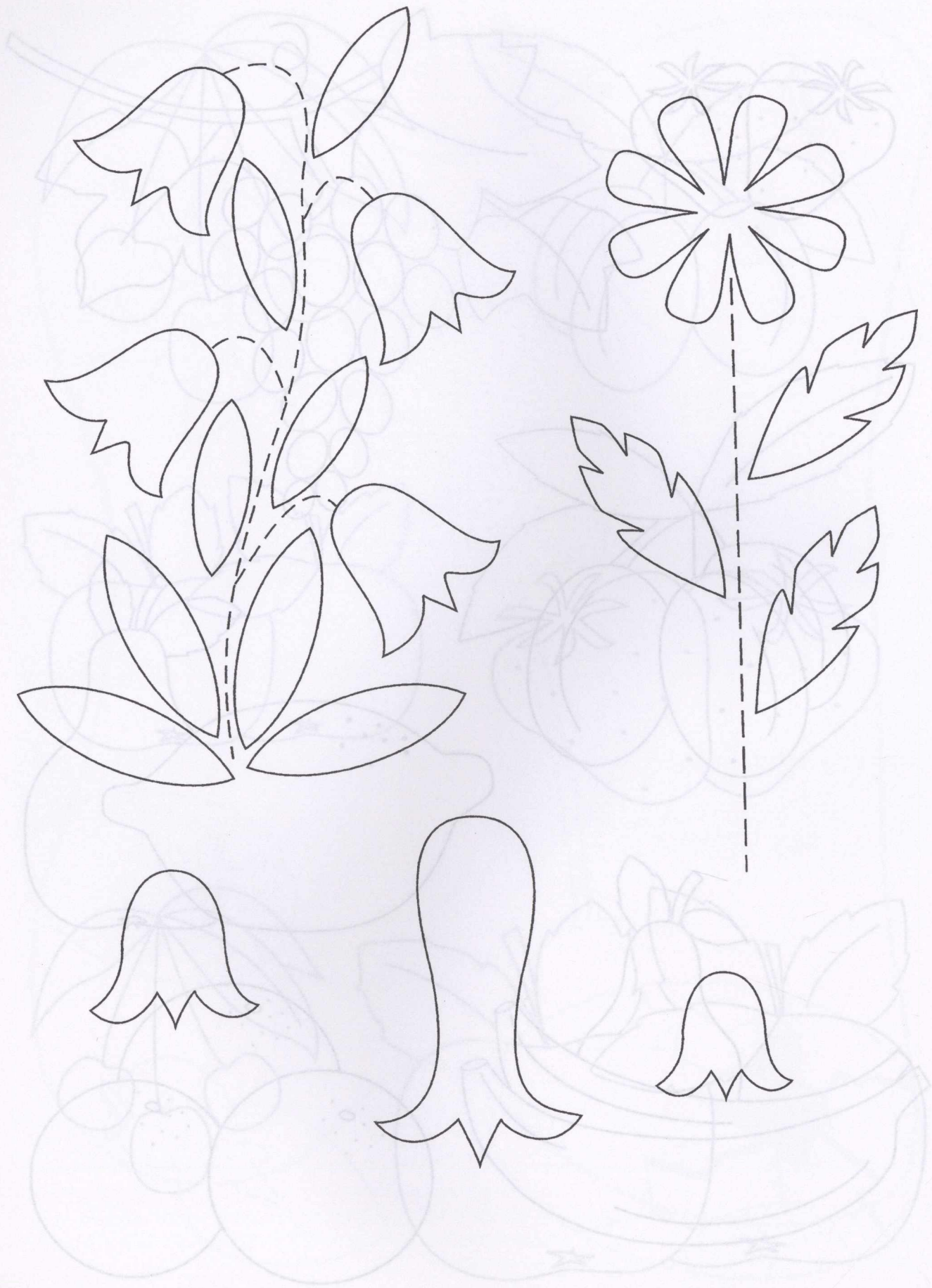

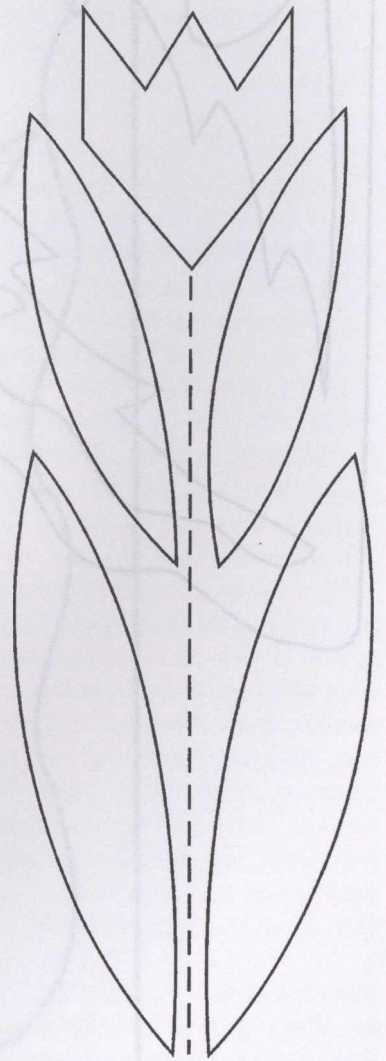
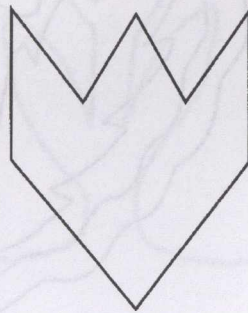
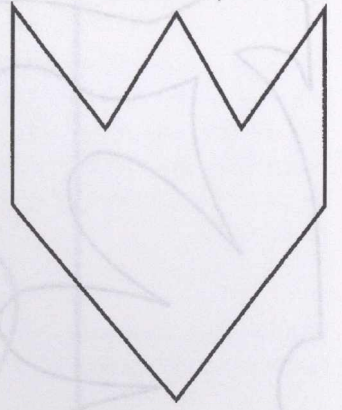
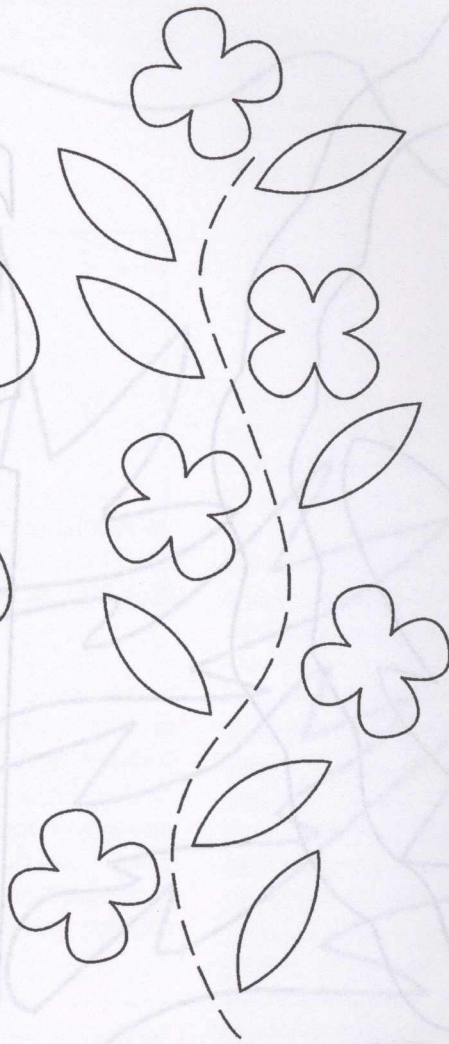
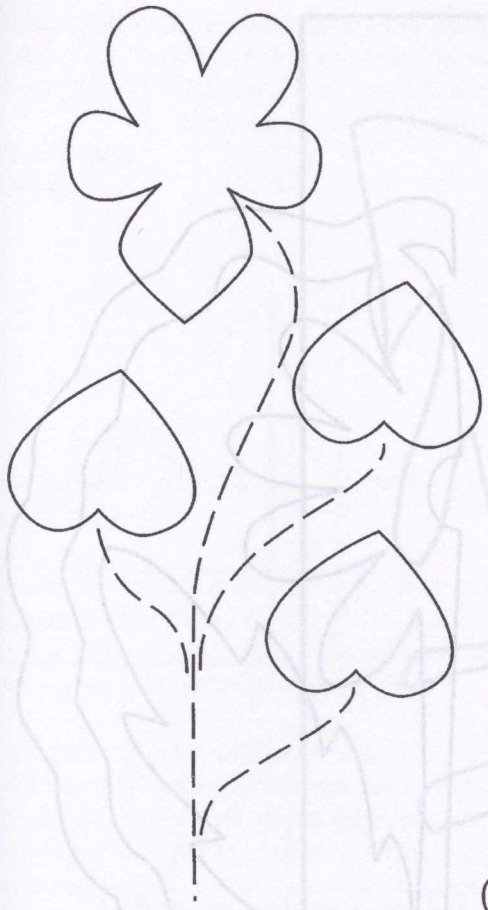

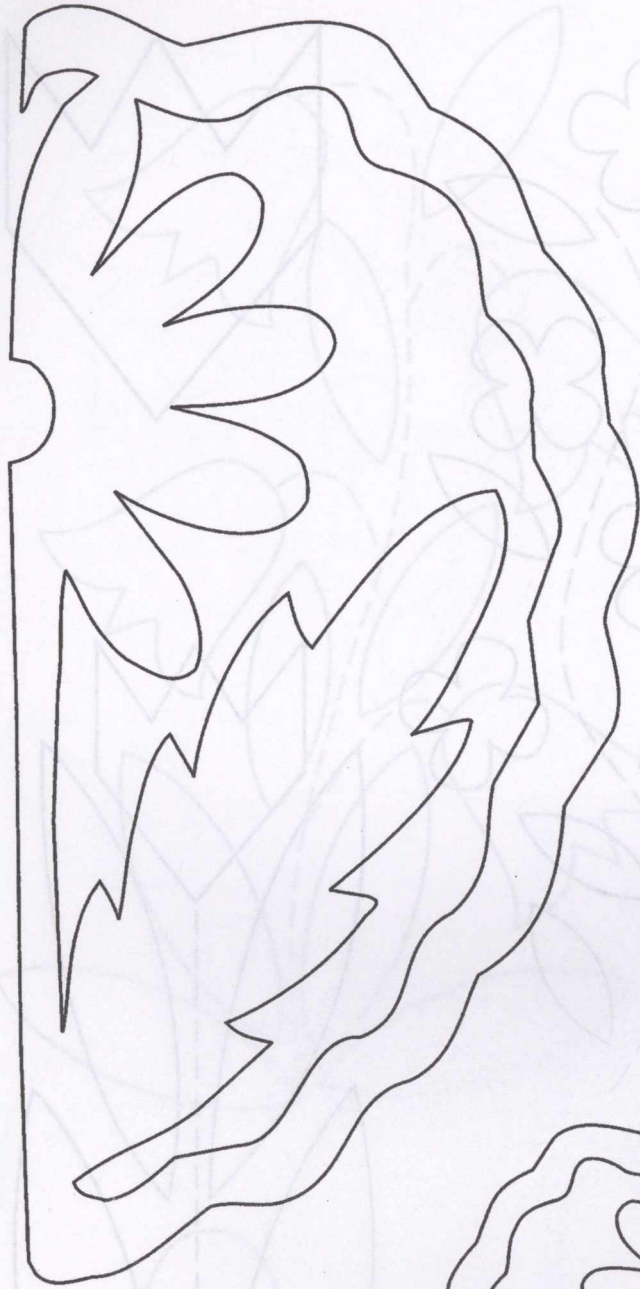

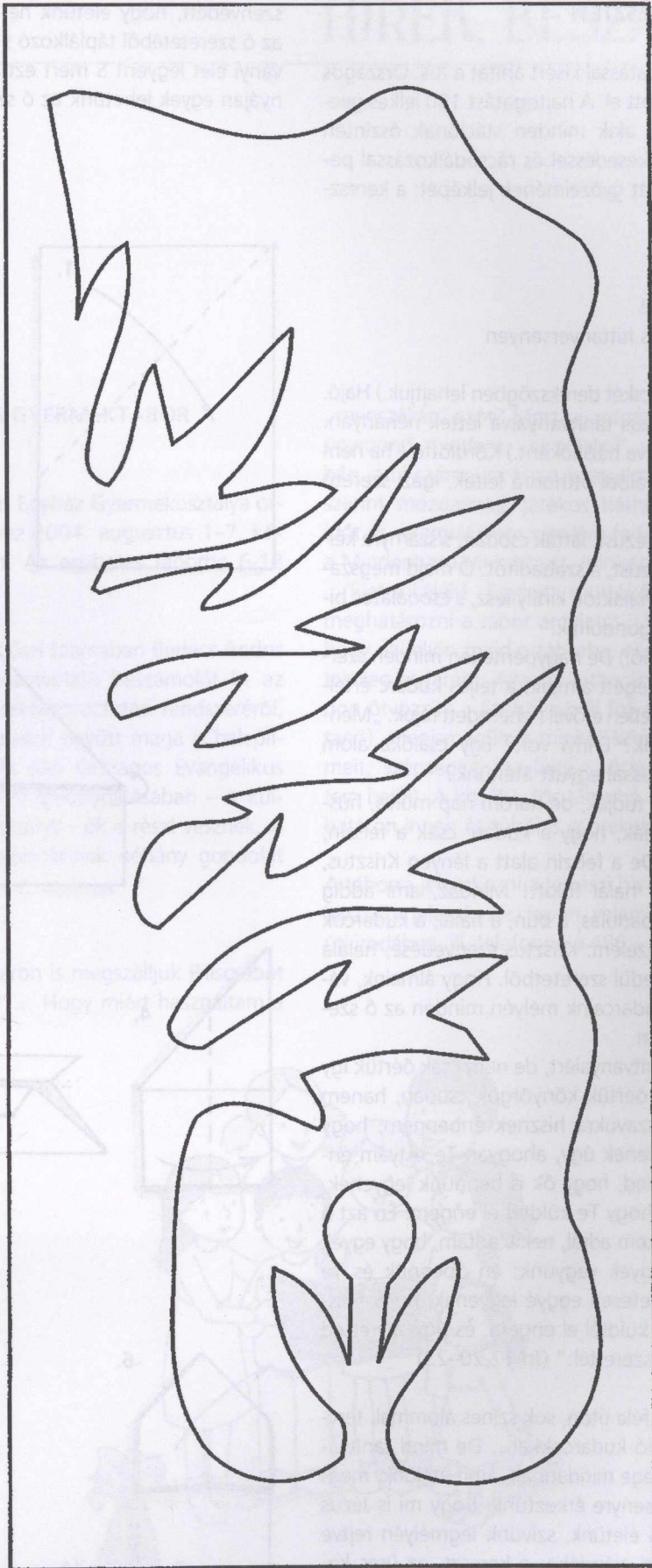

Vince Katalin
lelkes

2.

ORSZÁGOS EVANGÉLIZÁCIÓS PILESZABÁS

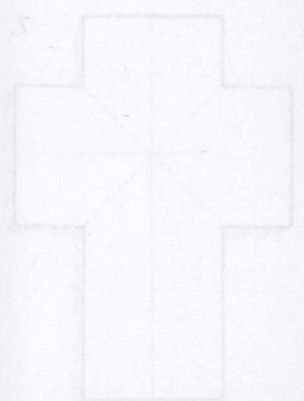
A Magyarországi Evangélikus Egyházak és Keresztény Egyházak Szövetsége (MEKEK) a 2004. évi országos gyűlésén elfogadta a Pileszabást.

Az Országos Evangélikus Egyházak és Keresztény Egyházak Szövetsége a Pileszabást az országos gyűlésén elfogadta, amely a gyűlési anyagok egy részét tartalmazza.

A gyűlési anyagok a gyűlési anyagok egy részét tartalmazza, amely a gyűlési anyagok egy részét tartalmazza.

Tábor 2004: ÉLET a LÉLEK

Reményeink szerint idén ismét megvalósul a tábor, amely a gyűlési anyagok egy részét tartalmazza.

HAJTOGASSUNK KERESZTET!

Az alábbi ötletes hajtogatással kísért áhítat a XIII. Országos Hittanversenyen hangzott el. A hajtogatást 180 lelkes gyerekek végezte egyszerre, akik minden stációnak őszintén örültek, legnagyobb lelkesedéssel és rácsodálkozással pedig Jézus halál fölött vett győzelmének jelképét: a keresztet fogadták.

Tanítványok vagyunk!

Nyitó áhítat az országos hittanversenyen

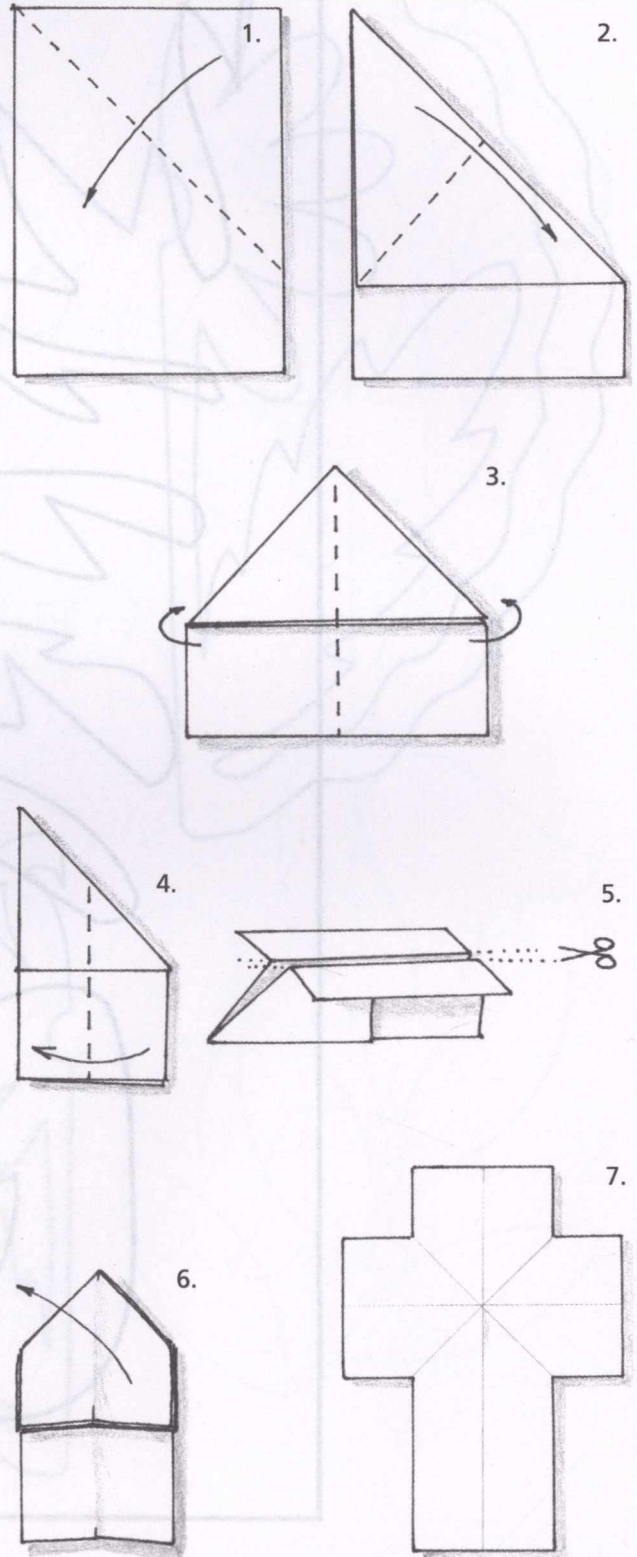
1. (Az álló lap egyik csücskét derékszögben lehajtjuk.) Hajó. Hajósok voltak, s Jézus tanítványaivá lettek néhányan.
2. (Másik csücske ráhajtva házikóként.) Körülötte – ha nem is egy házban – de valódi otthonra letek, igazi szerető közösségre.
3. (Repülő.) Hallgatták Jézust, látták csodáit, s szárnyra keltek álmaik. Látták Jézust, a szabadítót. Ő majd megszabadítja a népet a rómaiaktól, király lesz, s csodálatos birodalmat állít föl! – gondolták.
4. (Szárnyaszegett repülő.) De nagypénteken minden szerfefoszlott. Szárnyaszegett álmaik, a teljes kudarc értelmetlensége elviselhetetlen erővel nehezedett rájuk. „Menjünk vissza halásznak? Ennyi volt? Egy csalóka álom csupán, amelyet Jézussal együtt átéltünk?”
5. (Kinyitás.) Még nem tudják, de három nap múlva, húsvét hajnalán meglátják, hogy a kudarc csak a felszín, csak a látszat volt! De a felszín alatt a lényeg Krisztus, az Élet győzelme a halál fölött! Mindaz, ami addig történt, a valódi szabadulás; a bűn, a halál, a kudarcok sokasága fölötti győzelem: Krisztus szenvedése, halála és feltámadása, egyedül szeretetből. Hogy álmaink, vágyaink, terveink s kudarcaink mélyén minden az ő szeretetéről tanúskodjon.

Jézus halála előtt tanítványaiért, de nem csak őértük így imádkozott: „De nem őértük könyörgök csupán, hanem azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem; hogy mindnyájan egyek legyenek úgy, ahogyan Te, Atyám énbennem, és én Tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy Te küldtél el engem. Én azt a dicsőséget, amelyet nekem adtál, nekik adtam, hogy egyek legyenek, ahogy mi egyek vagyunk: én őbennük és Te énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek, hogy felismerje a világ, hogy Te küldtél el engem, és úgy szereted őket, ahogyan engem szerettél.” (Jn 17,20–23)

Sokfelől érkezünk, sokféle úton, sok színes álommal, tervvel, átélt vagy ránk váró kudarcokkal... De mind tanítványok vagyunk. S a lényege mindannak, amit átélünk, megtanulunk, amiért a versenyre érkezünk: hogy mi is Jézus tanítványai vagyunk! S életünk, szívünk legmélyén rejtve ott van Krisztus húsvéti ajándéka: a kereszt, az üres kereszt, győzelmének jele, melyet értünk hordozott. Azért

szenvedett, hogy életünk ne felszínes látszatlet, hanem az ő szeretetéből táplálkozó s azt továbbadó valódi, tanítványi élet legyen! S mert ezt az ajándékot kaptuk, mindnyájan egyek lehetünk az ő szeretetében.

Vince Katalin
lelkész

ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS GYERMEKTÁBOR PILISCSABÁN

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermekeosztálya országos gyermektábort szervez 2004. augusztus 1–7. között a piliscsabai Béthelben. Az egyhetes táborba 6-12 éves gyerekeket várunk.

Az Ötlettár 3. évfolyamának őszi számában Bedecs Andris teológus egy nagyobb lélegzetvételi beszámolót írt az amerikai evangélikusok gyermektáboroztatási rendszeréről, melybe néhány teológus társával együtt maga is beépílt a tavaly nyáron. Az idei Országos Evangélikus Gyermektábor szervezésében és lebonyolításában – a külföldi tapasztalatokat kamatoztatva – ők is részt vesznek. A nyári tervekről álljon itt kedvhezőnek néhány gondolat Bedecs Andris tollából.

Tábor 2004: ÉLET a LÉLEK!

Reményeink szerint idén nyáron is megszálljuk Piliscsabát egy kisebb „gyereksereggel”... Hogy miért használtam a

„megszállás” szót? Mert szeretnénk mindent kihasználni, úgymond mindent „elfoglalni” a táborozókkal Piliscsabán, ami számukra kicsit is izgalmat, újat jelent. Terveink szerint mozgalmas, játékos hétnek nézünk elébe, ahol időt és energiát nem sajnálva fedezzük fel magunk körül a Mindenható ránk bízott, minket körülvevő ajándékait.

Élet a Lélek! Egyfajta mottóként, alapvetésként fogja meghatározni a tábor arculatát. Ugyanis arra törekszünk, hogy aki eljön majd a táborba, élje is az életét, lelkileg és testileg egyaránt. Azaz jó lutheránus táborhoz méltó módon ötvözzük a Szentlélekről folyó beszélgetéseket („hit-tan”), megismerjük a minket körülvevő természet rejtelmeit, szépségeit (egyfajta „környezetismeret-óra” keretein belül). A kb. 80 fős táborba nagy szeretettel várunk határon innen és túlról is gyerekeket.

A táborra jelentkezni a lelkési hivatalokban megtalálható hivatalos jelentkezési lapon, valamint személyesen az Üllői úti irodában, ill. telefonon a 486 – 35-42-es számon lehet.

A BÁBVERSENYRŐL EGY BÁBOS SZEMÉVEL

Potyautással érkeztem a III. országos evangélikus bábversenyre ez év februárjának utolsó szombatján a Marczibányi térre.

Egy kis citromdisznó lapult a táskámban, arra várva, hogy megismerhesen tizenegy bábos csoportot. Jómagam nagyon izgultam, hiszen nem kisebb feladatra kértek fel, mint hogy zsűritagként

értékeljem az előadásokat, és mindenféle okosságokat mondjak róluk – nekik – értük.

Izgalmunkat (mármint malackáét és az enyémet) még inkább tetézte a pillanat, amikor megtudtam, kik lesznek a zsűritársaim. Igaz, Cselovszky Ferenc evangélikus lelkész nem ismertem még, ám az általam igen nagyra becsült Döbrentey Ildikóval, s gyermekkorom „Móka Mikijével” – Levente Péterrel – nagyon vártam már a találkozást.

Igazi színházteremben kapott idén helyet a verseny. Ezt a Joób Máté vezette áhítat után meg is csodálhattuk, amikor Ildikó néhány bűvös szóval (a világosítók segítségével) félhomálytól fényáradatig valódi színházi hangulatot varázsolt.

Kisdisznóm elégedett röffenése közepette sorban követték egymást a szebbnél szebb előadások Jézus példázatai nyomán.

Meglepő és kedves ötlet volt számomra, hogy az előadások közti feszült várakozást énekszóval – élő muzsikával – oldották a szervezők a Kulik testvérek és Kadlecsik Zoltán teológus segítségével.

Amikor pedig Péter Bátyó lekapta kalapját és sálját – okulásképp az egyik jelenet után –, bábütödöt rögtönzött nekünk... Bizony tátva maradt a szánk is... De kismalacomnak más álmélkodnivalója is akadt bőven: elcsípte az egyik tengelici „kisbárány” lelkes-kíváncsi tekintetét a színpalak mögött és egy bábuját babaként ringatószeretgető kislány mozdulatát...

Jókat kacagott az ősgárdiak bájos-bumfordi angyalkáin. Nagyon örült, hogy nem csak kesztyűs és síkbábokat, hanem marionettet, maszkos játékot is látott. A pécsi-ek közt pedig olyan is akadt, aki sutba dobva minden izgalmát – felszabadultan, csillogó szemmel, jól láthatóan neki – nekünk játszott.

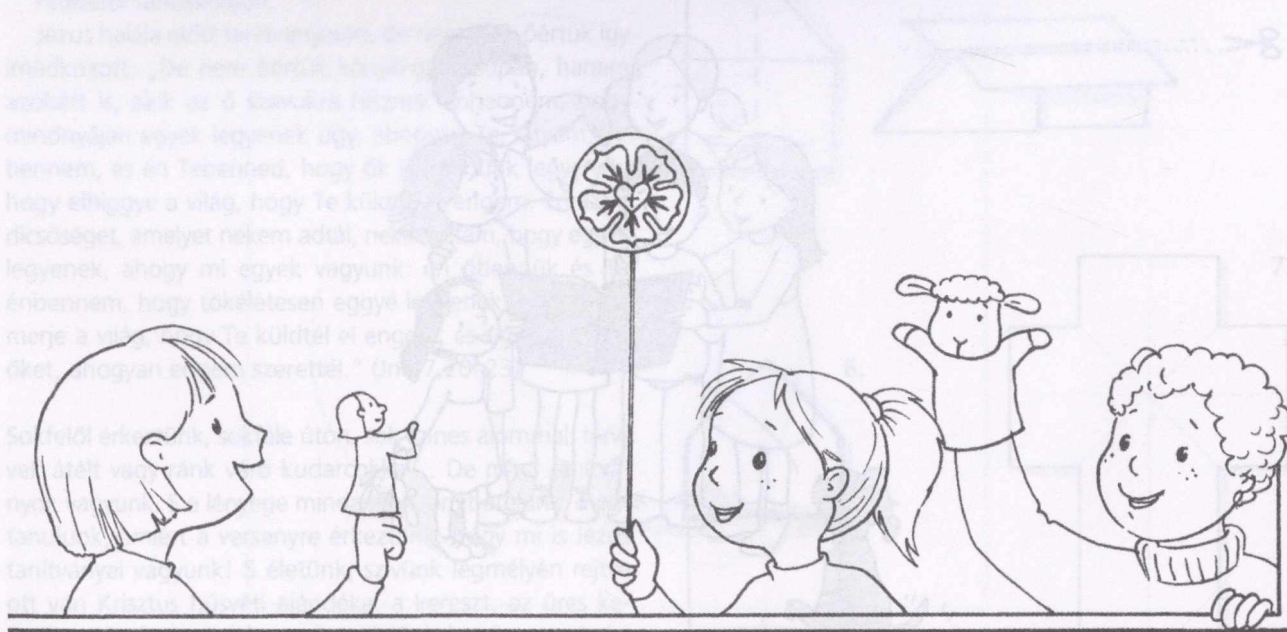
Nem is értette Malac úrfi, hogy tudunk röpke húsz perc alatt dönten: kit is díjazunk?

Bevallom, nehéz is volt mindazt a sok ötletet és gyönyörű pillanatot „rövidre vágni”, amelyet ezek a gyerekek felsorakoztattak e pár óra alatt. (Azt is kifejezetten sajnálom, hogy nem jutott idő a csoportvezetőket segítő tanácsokkal ellátni az elkövetkezendőkre vonatkozóan.)

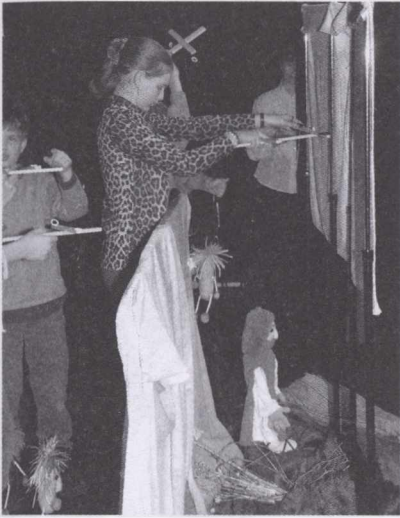
A díjkiosztás és fényképezkedés után a győri Vaskakas Bábszínház *A szépen szóló Gruffmadár* című előadása koronázta meg méltóképpen a napot.

Úgy vélem, mindannyian feltöltekezve tértünk haza, s talán az sem véletlen, hogy zárógondolatként a bábos napot kezdő gesztus jut eszembe: „Ti vagytok a Föld sója, ...ti vagytok a világ világossága.”

Farkas Zsuzsanna
tűzzománcműves, fejlesztő-bábpedagógus

Marionett báb

Anya, ezek a bábok maguktól mozognak?

A győztes nyíregyházi csapat

Valaki elfáradt...

...mögött. Az emberek az egész színházi élményük során mindig elcsúsznak a történetből, mert a bábok mozgása nem mindig egyezik meg a szövegvel. Ezért a bábosok mindig próbálnak olyan technikákat alkalmazni, amelyekkel a közönség figyelmét a bábok mozgására irányítják. A bábosok általában a bábok mozgását a szöveghez igazítják, és a bábok mozgását a szöveghez igazítják.

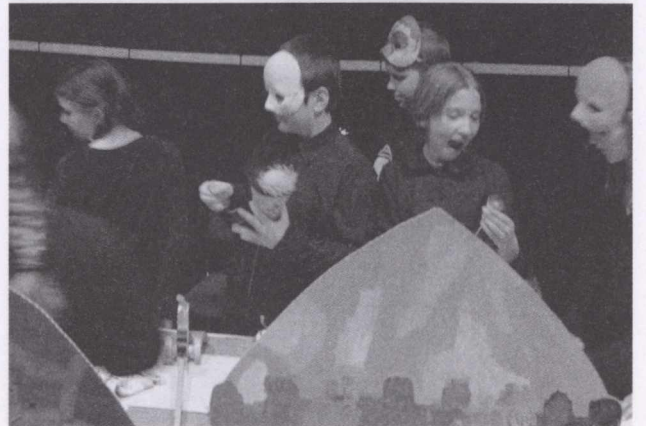
A zenészekre figyelve

Árnyjáték

A pécsi bábcsoport

MEGJELENT!

Az Ifjúsági- és Gyermekosztály újabb kiadványt jelentetett meg, mellyel a gyülekezeti ifjúsági munka végzését segíti.

Az ifjúság megszólítása, személyiségük fejlesztése, Jézus Krisztusban való hitük gazdagítása, az ifjúsági csoportokban való közösség kialakítása és megtartása nem jelent kevesebbet, mint az egyház jövőjét. Ezt a feladatot méltóképp úgy lehet végezni, ha megbecsülést, legfőképp támogatást kap mindenki, aki ebben a munkaágban tevékeny. Az újság célja, hogy minél sokrétűbb segítséget nyújtson ezen a munkaterületen, hogy az fellendülhessen, új erőre kapjon, gyümölcsözzön.

A rovatok mindegyike azzal a szándékkal íródik, hogy az ifjúsági csoportvezetők jobban rálássanak arra, milyen helyzetben vannak a mai fiatalok, és ennek alapján hatékonyabban tudják felépíteni a gyülekezeti vagy épp az iskolai közösségeket, kisebb-nagyobb csoportokat, mindez az azt remélve, hogy élőbbé, elevenebbé válik az ifjúsági munka.

A negyedévente megjelenő lap a 06 1 486 35 25-ös számon 2004-ben ingyen igényelhető, 2005-től válik előfizethetővé.

Balog Eszter

IFJÚSÁGI Óra
IFJÚSÁGI CSOPORTVEZETŐK LAPJA
1. évfolyam, 1. szám • 2004. április

SÁNDOR ÉVA – SÓLYOM ANIKÓ

KÖZELEBB AZ ÚTON

Evangelikus hittankönyv
14–16 évesek számára

LUTHER KIADÓ

Sokféle úton járhatunk, és az utak sokféle vihetnek minket. Mondják rólunk, hogy jó úton járunk, vagy éppen azt, hogy rossz útra tévedtünk. Egy bizonyos út azonban messze kiemelkedik a többi közül, sokkal nagyobb jelentősége lehet számunkra, mint bármi másnak. Arra az útra gondolunk, amely Istenhez vezet bennünket. Jézus vallja magáról: *Én vagyok az út.* Ezen az Istenhez vezető, jézusi úton indulunk el ezzel a füzettel. Bejárjuk az újszövetségi levelek különböző témáit, felidézünk hozzá néhány evangéliumi történetet, hiszen Jézus ezeken keresztül akarja megmutatni nekünk, hogy merre vezet az ő útja. De mindig feltesszük azt a kérdést is, hogy mi hol állunk, nekünk hogyan és merre kell továbblépnünk ahhoz, hogy közelebb legyünk a célhoz.

Sok beszélgetésre adnak lehetőséget a következő „leckék”, és ezek nyitottságot, őszinteséget kívánnak minden résztvevőtől. De hogyan is lehetne bezárkózni és nem szólni, ha egyszer az Igében maga Jézus Krisztus szólít meg mindnyájunkat, és hív, hogy menjünk közelebb az úton?

A tankönyv, tanári kézikönyvvel együtt megvásárolható és megrendelhető a Luther Kiadó könyvesboltjában:

Budapest VIII., Üllői út 24. Tel.: 317-5478, 486-1228

A tankönyv ára 390 Ft, a tanári kézikönyvé 690 Ft.

